БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилетиннген

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1955 ДЕКАБРЬ 24 СУББОТА № 254 (3448)

Өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

«Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле комитетте (1 арын).

«Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» 1955 чылдың делегейниң Сталинчы шаңналдарын тыпсыр дугайында (1 арын).

БАШТАЙГЫ ОРУС РЕВОЛЮЦИЯНЫҢ 50 ЧЫЛЫ. Ажылчы чоннар депутаттарының Москва Соединиң ССРЭ-ниң улуг театрынга болган хуралы (1 арын).

Ленинградтың метро тудуунга Ленин орденин тывысканы (1 арын).

Н. А. Булганинның болгаш Н. С. Хрущевтуң Ташкентиден үнүпкени (1 арын).

Г. Ностомаров.— Баштайгы орус революцияның хөгжүлдезинин Дээди чадалы (2 арын).

Совет Эвилели-биле Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының аразында әртем-техниктиг кады ажылдажылга дугайында (2 арын).

Үзбекистанның көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы (3 арын).

К. Тугаржик.—Мурнакчы чолаачының дуржулгазы (3 арын).

КПО-нуң Кол Ассамблеязының X сессиязы (4 арын).

Малчыннар ортузунга политиктиг ажылды күштелдирер

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XX съездизинге төлептиг ужуражыр дээш социалистиг чаруш бистиң чуртувуста хүн-бүрүде улам-на калбарып турар. Ажылчыннар, колхозчулар, бүгү совет кижилер чурттуң амыдыралында ол төөгүлүг болуушкунну күш-ажылчы чаа тиилелгелер-биле уткуп демдеглээр дээш улуг сорук кирген ажылдан турарлар.

1955 ажыл-агый чылының түңнелдерин түңнеп чугаалашкан массалыг хуралдар колхозтарга, совхозтарга болгаш МТС-терге болгулап әткилээн. СЭКП Төп Комитединиң болгаш Совет чазактың улуг дузаламчызының ачызында чурттуң көдээ ажыл-агыйында дыка улуг түңнелдер чедип алдынган.

Эки түңнелдерни мал ажылының ажылдакчылары база чедип алганнар. 1955 чылда ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң планы малдарның бүгү түрүннериниң зайы-биле күүсетинген. Ооң-биле чергелештир, мал ажылының продуктулуу база бедээн. 1954 чылдаазынга дөңнээрге бо чылын 1186 тонна эштти, 148 тонна дүктү хөй кылдыр күрүнеге дужаган.

СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң доктаалын амыдыралга боттандырары дээш калбарган социалистиг чаруштың түңнелинде ниитиниң мал ажылының мурнакчылары көвүдээн. Сүт саалдазын көвүдедири дээш социалистиг чаруштың эгелекчилери болур Таңды районнуң «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң Марачёвкада фермазының ажылдакчылары эштер Шведова, Шумова олар боттарынга быжыглаан инектериниң бирээзинден-не 2000—2000 ажыг килограмм сүттү саап алганнар. Бии-Хем районнуң «Кызыл тараачын» колхозунуң сүт-бараан фермазының саанчылары бир саар инек бүрүзүнден 1721 килограмм сүттү саап ап, бедик түңнелдерни чедип алганнар. Чадаананың көдээ ажыл-агый дуржулга станциязының саанчылары эштер Ондар, Монгуш Ювеолар саар инек бүрүзүнден 2700 килограмм сүттү алганнар. Ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң, ооң продуктулуун бедидериниң талазы-биле бедик көргүзүглээн чедип алган малчыннар бистин областа дыка хөй.

Ооң-биле чергелештир, колхозтарда болгаш совхозтарда бар курлавырларның база улуг аргаларның ам-даа четче ажыглатынмайын турарын СЭКП обкомунуң чоокта чаа болган пленуму 1955 ажыл-агый чылының түңнелдерин чугаалажып көргеш демдеглээн. Областың көдээ ажыл-агыйының кол адыры — мал ажылында ам-даа улуг четпестер бар.

Элээн хөй колхозтарда болгаш чамдык совхозтарда малдың ажаалда, чемгерилгези багай организастатынган, ооң түңнелинде мал ажылының продуктулуу чавыс болуп турар. Төрүүр малдарның кызыраар чоруу болгаш янзы-бүрү чылдаганнардан малдарның хораар чоруу чамдык ажыл-агыйларда ам-даа узуткатынмаан.

Мал ажылын хөгжүдериниң херээнде улуг четпестерни бүрүн узуткаарын, ниитиниң малының продуктулуун көвүдедирин СЭКП обкомунуң пленуму партия, совет болгаш ажыл-агый органнарындан негээн. Ниитиниң мал ажылын хөгжүдери дээш демиселдиң ең-не харыысалгалыг кезээ болур малдың кыштаглаашкынын чедишкинниг чорудар чүгула сорулга амгы үеде турып турар.

Мал ажылын хөгжүдериниң, ооң продуктулуун бедидериниң херээн кижилер, кадрлар шиитпирлеп турар. Ынчангаш, мал ажылының ажылдакчылары-биле хүн-бүрүде ажылдаары — партия, совет болгаш ажыл-агый органнарының соңгаарладып болбас сорулгазы болур.

Мал ажылының бо чүгула харыысалгалыг үезинде партия организацияларының масса-политиктиг ажылының кол төвүн мал фермаларынче, малчыннар ортузунче шилчидери эргежок чүгула. Малчыннар ортузунга масса-политиктиг ажылды күштелдирер сорулга-биле СЭКП-ниң Өвүр райкому культбазаларны «Коммунизмче орук» болгаш «Торгалыг» колхозтарда организастааны дыка чүүлдүг. Ол культбазаларда номнар, солуннар, журналдар болгаш өске-даа чүгула материалдар бар. Партия райкомунуң ажылдакчылары база агитаторлар малчыннар ортузунга үргүлчү барып, оларга номчулгаларны, беседаларны хүн-бүрүде организастап турарлар.

Малчыннарның культурлуг хандырылгазын, оларның ортузунга масса-политиктиг ажылды элээн хөй колхозтарда ам-даа дыка четпес организастаанын демдеглээр херек. Чамдык колхозтарның баштаар черлери малчыннарның материалдыг амыдырал чурттагазынга таарымчалыг байдалдарны тургузар дугайында кошкак сагыш салып турар.

Каа-Хем районнуң «Октябрь 30 чыл ою» колхозта хаван фермазының ажылдакчыларының ортузунга лекцияларны, беседаларны, номчулгаларны дыка үр үениң иштинде чорутпайн келген. Солуннарны болгаш журналдарны оларга улуг саадаашкын-биле чедирип берип турар, а ферманың ажылдакчылары элээн каш айларда кино-фильмни көрбээннер.

Областың совхозтарында малчыннарның ортузунда масса-политиктиг ажылды база дыка багай организастап турар. РСФСР-ниң совхозтар Министерствозунуң төлөөзи эш Конгар, партияның чамдык райкомнары малчыннарның материалдыг болгаш культурлуг негелделерин хандырар дугайында ыракта четпес сагыш салып турар. Чижээ, «Элегес» совхозта чамдык малчыннар чылыг хептер-биле четче хандыртынмаан, совхозтуң харыысалгалыг ажылдакчылары беседаларны, лекцияларны малчыннарга эвээш кылып берип турарлар. Совхозтуң партия организациязы масса-политиктиг ажылды ажылчыннарның ортузунга күштелдиреринче угланган хемчеглерни албайн келген.

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдер, ооң продуктулуун бедидериниң талазы-биле улуг сорулгалар областың мал ажылының ажылдакчыларының мурнунда туруп турар. Ол сорулгаларның чедишкинниг күүсетинери партия организацияларының малчыннар ортузунга масса-политиктиг ажылындан дыка хамааржыр. Малчыннарның ортузунга масса-политиктиг болгаш культура-массалыг ажылды уламна күштелдирер төлөөде идеологтуг ажылдың бүгү хевирлерин болгаш аргаларын бүрүн ажыглаары чүгула.

Пропагандистериң болгаш агитаторларның ажылын доктазмал удуртуп, оларны малчыннарже чорудуп, малчыннар ортузунга лекцияларны, беседаларны, иletкелдерни көвүдедири СЭКП райкомнарындан болгаш партия организацияларындан негетинип турар.

Малчыннар ортузунга чорудар масса-политиктиг ажылды ажыл-агыйның сорулгалары-биле тодаргай холбаштырып, мал ажылын хөгжүдери, ооң продуктулуун бедидери дээш бүгү малчыннарның чарыжын тодаргай удуртуру — областың партия организациязының соңгаарладып болбас сорулгазы.

„Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш“ делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле комитетте

Академик Д. В. Скобельцынның даргалааны-биле «Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле комитеттиң декабрь 7-де болгаш 9-та хуралдары болган.

Бо чылдың делегейниң Сталинчы шаңналдарын тыпсыр дугайында кирген саналдарны комитет көрген болгаш ол айтырыг талазы-биле шиитпирни хүлээп алган.

«Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» 1955 чылда делегейниң Сталинчы шаңналдарын тыпсыр дугайында комитеттиң доктаалы мооң адаанда парлатынды.

„Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш“ 1955 чылда делегейниң Сталинчы шаңналдарын тыпсыр дугайында

„Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш“ делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле комитеттиң 1955 чылдың декабрь 9-та доктаалы

Тайбыңны камгалаары болгаш быжыглаары дээш демиселдиң херээнге шылгарангай ачы-хавыяазы дээш «Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» делегейниң Сталинчы шаңналдарын дараазындагы кижилерге тыпсыр:

Ласаро **Карденаска** — Мексиканың президентизи чораан.

Шейх Мухаммед аль-**Ашмарга** —хөй-ниити ажылдакчызы (Сирия).

Иозеф **Виртке** — Германияның рейсканцлери чораан (Герман Демократтыг Республика).

Тон дык Тхангка—Вьетнамның Ада-чурт фронтузунуң Национал комитединиң даргазы.

Акико **Сэкиге** — уран-чүүлдер ажылдакчызы (Япония).

Рагнар **Форбекке** — Осло хоорайның дуганының пастору, Капелланы (Норвегия).

Комитеттиң даргазы академик **Д. В. Скобельцын.**

Комитеттиң даргазының оралакчылары **Го Мо-Жо** (Кыдат), **Луи Арагон** (Франция).

Комитеттиң кежигүннери: **Анна Зегерс** (ГДР), **Антонио Банфи** (Италия), **Жон Бернал** (Англия), **Пабло Неруда** (Чили), **Михаил Садовяну** (Румыния), **Сахиб Синг Соххей** (Италия), **Ян Дембовский** (Польша), **Г. В. Александров** (ССРЭ), **А. А. Фадеев** (ССРЭ), **И. Г. Зренбург** (ССРЭ).

1955 чылдың декабрь 9. Москва хоорай.

Баштайгы орус революцияның 50 чылы

Ажылчы чоннар депутаттарының Москва Соединиң ССРЭ-ниң Улуг театрынга болган хуралы

Декабрь 20-де ССРЭ-ниң Улуг театрынга 1905—1907 чылдарның революциязының 50 чылының дугайында ажылчы чоннар депутаттарының Москва Соединиң партия, совет, хөй-ниити организацияларынан болгаш Совет Армияның төлөөлекчилери-биле каттышкан хуралы болган.

«Баштайгы орус революцияның 50 чылы» болгаш «1905—1955» деп чылдарлыг өөстерни кызыл пөөте бижээш, Улуг театрның мурнуу чарында аскан турган. Совет улус, бүгү дешилгелиг кижи төрелгетен бүгү чурттарга революстуг болуушкунга кайгамчык улуг саңдарлыг болган бүгү делегейге төөгүлүг ол болуушкуннуң чартык үс чыл оюн байырлалдыы-биле демдеглеп турар.

Улуг театрның залынга Москва Соединиң депутаттары, найысалдың бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң, партия, совет, хөй-ниити организацияларының болгаш Совет Армияның төлөөлекчилери чыылган. 1905 чылдың революстуг шимчээшкининиң болгаш Москвага ажылчыннарның декабрьдагы чепсектиг тура халыышкынының 300 ажыг идепкейлиг киржикчилери хуралга олурушкан.

Сценаны байырлалдыы-биле шимээн турган. Ооң ортузунда кызыл хилиң пөстерниң фоназында гениалдыг Ленинниң скульптурлуг улуг портреди. Дириг чечектер-биле шимээн бедиктиң баарында совет дайынчылар хүндүлүг таныыл албанын эрттирип турган.

18 шак 30 минута. К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов, ССРЭ-ниң Камгалал Министри Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Жуков, СЭКП-ниң МК-ның секретары И. Б. Капитонов, СЭКП-ниң МХК-ның секретары Е. А. Фурцева, Москва хоорай Соединиң күүскомунуң даргазы М. А. Яснов, Коммунистиг партияның хоочун ажылдакчылары, баштайгы орус революцияның киржикчилери Е. Д. Стасова, Б. М. Волин, А. И. Горчилин, В. А. Горшков, В. А. Емельянов, Н. Н. Колесникова, П. А. Бляхин болгаш ооң-даа өскелер президиумга көстүп келирге, хуралдың киржикчилери чылыы-биле уткаан.

Хуралды М. А. Яснов кыска эге сөзүбиле ажыткан. Баштайгы орус революцияның хүннеринде хаан ёзуга удур демиселдиң баррикадаларынга маадырлыы-биле өлген эштериниң чырыткыыг турасказын сактып турасказарын ол саналдаан. Шупту туруп келген. Хуралды ажыткылган деп чарлаан. Оркестр «Интернационалды» күүсеткен.

—Большевиктерниң удуртканы ажылчыннар депутаттарының Москва Соединиң кыйгырыын ёзугаар декабрьның чепсектиг тура халыышкыны кылдыр шилчий берген политиктиг стачка эгелээн төөгүлүг хүнден—1905 чылдың декабрьның 7-ден (20) бээр бөгүн мугур 50 чыл болуп турар. Москвага декабрьның тура халыышкыны 1905 чылдың улус революциязының дээди чадазы болган болгаш Россияның пролетариадының болгаш бүгү орус улустуң революстуг медерелиниң өзүлдезинге ең ханы саңдарлыг болган— деп ол чугаалаан.

Ужур-дузазы болгаш улуг чаагай чоруу оларның шуут түңнелериниң хемчээлиден ыракта ажып турар төөгүлүг болуушкуннар, күчүлүг саңдарын хөй-хөй чылдарда болгаш он-он чылдарда төөгүнүң дараазындагы бүгү чорудулгазынга чедирип турар болуушкуннар бар. Ындыг төөгүлүг улуг болуушкун болза, Москвага 1905 чылда декабрьның чепсектиг тура халыышкыны, Кызыл Пресняның ажылчыннарының өлүм чок револючу эрес-маадырлыг чоруу болган—деп эш Поспелов чугаалаан.

Москвага чепсектиг тура халыышкынның хөгжүлдезинге кол-кол болуушкуннарның дугайын, москвачы ажылчыннарның маадырлыг чоруунуң дугайын илеткелчи чугаалаан.

—Массаларның революстуг демиселиниң бажынга В. И. Ленинниң тургусканы болгаш улуртканы дайынчы пролетаржы партия, большевиктерниң партиязы, революцияның тиилелгези дээш эрес-маадырлыг демисежип турган коргуш чок революционерлерниң партиязы чоруп турган —деп П. Н. Поспелов чугаалаан. Партияның мерген угаанныг баштынчызы В. И. Ленин революцияның улуг перспективаларын бодунуң өттүр көрүүшкүү-биле көрген. Ол болза, массаларның революстуг чогаадылгаларының төрүүндүрүп турганы чаа чүүлдерни сегирип ап, революстуг демиселдиң чорудулгазында тывылган ажылчыннар депутаттарының Советтериниң төөгүлүг келир үезин баш бурунгаар көрген. Чепсектиг тура халыышкынны белеткээр талазы-биле большевикчи организацияларның ажыл-чорудулгазын Ленин башкарып турган. Пролетариаттың чепсектиг демиселин организастаарынга болгаш удуртурунга партияның ең улуг ажылдакчылары: И. В. Сталин, Я. М. Свердлов, М. И. Калинин, С. Орджоникидзе, К. Е. Ворошилов, И. В. Бабушкин, С. М. Киров, М. В. Фрунзе, В. В. Куйбышев болгаш ооң-даа өскелер киржип турган.

Баштайгы орус революцияның Европага болгаш Азияга революсчу-хосталгалыг шимчээшкинге көргүскен саңдарынче илеткелчи улуг кичээнгейни салган.

Россияга 1905—1907 чылдарның революциязы кол чугула шенелде болган, ындыг шенелде чокка 1917 чылда Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилелгези болдунар арга чок турган ийик.

Совет улус болза, 1905—1907 чылдарның революционерлериниң эрес-маадырлыг чоруун болгаш 1905 чылдың декабрьда Москваның чепсектиг тура халыышкынының маадырлыы-биле өлген киржикчилериниң турасказалын ыдыктыы-биле турасказап турар. Ол каража-когаралдар хей болбаан. 1905—1907 чылдарның улусчу революциязының хандыр тарып олурткаы революстуг үрезиннер боттарының улуг үре-түңнелдерин берген. 1905 чылдың революсчу улуг чаңчылдары Россияның ажылчын аңгызын хаан ёзузунга болгаш капитализмге удур эптеш чок демиселче сорук кирген болгаш чепсеглээн.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының удуртулгазы-биле бистиң чуртувустуң ажылчын аңгызы ажылчы тараачыннар-биле сырый эвилеле, Россияны чурттаан бүгү нациоаддарның ажылчы чоннарының акы-дүңмалышкы сырый каттыжыышкынынга бүгү делегейге төөгүлүг тиилелгелерни—хаан ёзузун, а ооң соонда капитализмни база дүжүр октаарын чедип алган, кижи төрелгетенге келир үеже орукту айтып турар чаа, социалистиг ниитилелди тургускан. Ам тайбың болгаш социализм лагериниң чурттарында 900 миллион кижилер боттарының амыдырал-чурттагазын чаа, социалистиг эгелерде тургузуп турар. Ынчаарга мурнундагы колония болгаш хамаарылгалыг чурттарның үс-үс миллион чону боттарының национал-хосталгазын чедип алган болгаш ам тайбың болгаш демократия дээш демиселдиң хамаарышпас политиказын чорудуп, боттарының экономиказын болгаш культуразын чаа дешилгелиг эгелерге хөгжүдерин күзеп турар.

Улуг совет улустуң болгаш Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының алдары дээш эш Поспеловтуң салган йөрээлин зал чаңгыс эптиг, үргүлчүлелдиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Хаанныг эрге-чагырганга удур тулчуушкуннарның маадырлыг хүннеринде революцияның чидиг сорук кирген хоочун кижилериниң чугааларын хуралдың киржикчилери кайгамчык улуг кичээнгей-биле болгаш ханы хүндүткел-биле дыңнаан.

1904 чылдан эгелээш партия кежигүнү, 1905 чылда Москва Соединиң кежигүнү турган Андрей Иванович Горчилин индирге үнүп келген. Владимир Ильич Ленин-биле уттундурбас ужуражышкыннарының дугайын, Кызыл Пресняга тулчуушкуннарга киришкениниң дугайын ол чугаалаан.

Декабрь тулчуушкуннарының киржикчизи Надежда Николаевна Колесникова база-ла Москвага 1905 чылдың дугайында сактыышкыннарны чугаалаан. Залда олурганнар эш Колесниковага изиг байыр чедирип, адыш часкаан. Эш Колесникованың чүве чугаалааны дээш эш А. И. Микоян ооң холун чүректиң ханызындан тудуп, өөрүп четиргенин илергейлээн.

Партияның ең хоочун кежигүнү Петр Андреевич Бляхинниң чугаазын база чылыы-биле уткаан, ол москвачы пролетариаттың баррикада тулчуушкуннарының маадырлыг чоруун чырыткыландыр чуруп көргүзүп, совет улус революсчу чаңчылдарны ыдыктыы-биле кадагадып болгаш үргүлчүлеп турар деп чүвени онзалап демдеглээн.

Хуралдың бүгү киржикчилери адыш часкай турда, Л. М. Каганович большевикчи хоочун гвардияның алдары дээш йөрээл салган. «Ура!» деп кыйгылар чаңгыланып үнген.

* * *

Байырлалдыг кезектиң соонда олурушканнарга Д. Кабалевскийниң «Никита Вершинин» деп чаа операзын көргүскен. Ол операну В. С. Ивановтуң «Бронепоезд 14-69» деп тоожузунга таарыштыр тургускан. Опера болза, хамаалы дайынның төөгүзүнүң чырыткыланчак арыннарының бирээзин көргүзүп турар.

(СЭТА).

Ленинградтың метро тудуунга Ленин орденин тывысканы

Таврический ордуга болган байырлыг хурал

ЛЕНИНГРАД. (СЭТА). Ленинградтың метро тудуг черинге Ленин орденин тыпсырынга холбаштырган байырлыг хурал Таврический ордуга декабрь 17-де болган. ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошилов, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң даргазының оралакчызы Д. С. Коротченко олар хуралдың Президиумунга көстүп келирге чыылганнар диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле утканнар.

Байырлыг хуралды Ленинградтың хоорай Соединиң даргазы Н. И. Смирнов ажыткан. Хуралдың хүндүлүг президиумунга СЭКП ТК-ның Президиум кежигүннерин кайгамчык улуг көдүрлүүшкүн-биле соңгаан.

ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң даргазы К. Е. Ворошилов ленметро тудугжуларынга Ленин орденин тывыскан.

Ооң соонда Ленинградтың метрополитениниң тудугжуларының, Ленинградтың бүгү ажылчы чоннарының мурнундан ленметро тудуунуң начальниги К. А. Кузнецов чүве чугаалаан, Ленинградтың метрополитенинге В. И. Ленинниң адын болгаш бедик шаңналды тывыскан — улуг алдар дээш партияга болгаш чазакка изии-биле өөрүп четиргенин илереткен.

Хуралга ленметро тудуунуң ең эки үттекчилериниң бирээзи А. В. Тарасов, СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң секретары Ф. Р. Козлов олар база чүве чугааланнар.

Байырлыг хуралга ССРЭ-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошилов олурукчулар изии-биле уткуп байырлап турда, чүве чугаалаан.

* * *

Ол хүн Таврический ордуга Ленинградтың В. И. Ленин аттыг метрополитен тудуунуң бирги эәлчээнге онза шылгараан киржикчилерге ССР Эвилелиниң орденнерин болгаш медальдарын база тывыскан.

Н. А. Булганинның болгаш Н. С. Хрущевтуң Ташкентиден үнүпкени

ТАШКЕНТ, декабрь 21. (СЭТА). Бөгүн эртен Ташкентиден эштер Н. А. Булганин болгаш Н. С. Хрущев Москваже ужудуп үнген.

Шак эрте болгаш агаар багай турган болза-даа, Ташкентиниң муң-муң ажылчы чоннары партияның болгаш чазактың удуртукчуларын үдээри-биле кудумчуларга үнгүлеп келген.

Аэродромга эштер Н. А. Булганинны болгаш Н. С. Хрущевту үдээннер болза, Үзбекистанның КП ТК-ның бирги секретары А. И. Ниязов, Үзбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Мухитдинов, Үзбек ССР-ниң Дээди Соединиң Президиумунуң Даргазы Ш. Р. Рашидов, Таджикистанның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Т. Ульджабаев, Туркменияның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Б. О. Овезов, Киргизияның министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. С. Суеркулов, Үзбекистанның КП ТК-ның секретарьлары Р. Е. Мельников, С. Б. Камалов, М. А. Абдуразаков, армия генералы А. А. Лучинский, Үзбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчылары И. Б. Бабков, А. Н. Рудин, Г. С. Султанов, К. Р. Рахимов, Я. С. Насрединова, Х. М. Абдуллаев, ССРЭ-ниң Дээди Соединиң болгаш Үзбек ССР-ниң Дээди Соединиң депутаттары, Үзбек ССР-ниң министрлери, партияның область комитеттериниң секретарьлары болгаш облкүүскомнарның даргалары, Орталкы Азия республикаларның болгаш Казахстанның колхозтарының болгаш совхозтарының ховуларының сураглыг кижилери — көдээ ажыл-агыйның мурнакчыларының Ташкентиде болуп турар чөвүлел хуралының киржикчилери, әртем болгаш культураның ажылдакчылары, парлалганың төлөөлекчилери.

Н. А. Булганин болгаш Н. С. Хрущев үдеп келгеннер-биле чылыы-биле байырлашкаш, самолёттуң иштинче кире бергеннер. Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга хөй муң километр чорук чораан агаар корабли эртенгиниң 8 шакта агаарже көдүрлүп үнгеш, Москваже углаап чорупкан.

Баштайгы орус революцияның хөгжүлдезинин дээди чадазы

1905—1907 чылдарның орус революциязы кижи төрелгеннин төөгүзүнге канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыг болуушкун болган. Ол бистин чуртувустун салым чолунга, бүгү делегейнин ажылчы чоннарының хосталгалыг шимчээшкининиң хөгжүлдезинге ханы сальдарлыг болган. Ол болза, империализм үеэзинде баштайгы улусчу революция, бүгү делегейнин пролетариадының мурнакчы отряды улуг Ленинниң тургусканы большевиктернин партиязынга удуртурган орус ажылчын аңгыга баштаткан революция болур.

Революцияга россий пролетариат тараачыларының калбак массаларының болгаш хаанныг Россияның дарлатырган націоналдарының баштыңы болбушаан, хаанныг ёзуга баштайгы шинитпирлиг согуушкунну таварыштырган. Хаанныг ёзуга удур тулчуушкуннарның одунга россий пролетариат кайгамчык улуг револючу энергияны, маадырлыг болгаш коргуш чок чорукту, чоннуң херээ дээш кызыгаар чок бердинип демисежиринге беленин көргүскен.

* * *

Баштайгы орус революцияның эгези болза, II Николайның дужаалын ёзугаар хаанның шериглери Петербургтуң ажылчыннарының тайбың чыскаалын 1905 чылдың январь 9-та боолазны ханныг болуушкун болур.

Ол ханныг болуушкунга килеңнээн чон хаанныг ёзуга удур хөделип үнген. Январының 9-зу болза, орустуң ажылчын аңгызының революстуг шимчээшкининиң төөгүзүнде эрсилделиг болуушкун болган. Хаанга чоннуң хей идегели ол хүн боолаттырган. Массалыг экономиктиг болгаш политиктиг стачка демиселдер хаанның эрге-чагыргаларының кемниг үүлгедиглеринге ажылчын аңгының харызы болган. 1905 чылдың январьда болган ажыл соксадыышкынныг демиселдерге 440 мун ажылчыннар киришкен, ынчаарга ол дээрге мурнундагы он чылдарның дургузунда болгулаан ажыл соксадыышкынарга киришкеннериң ниити санындан хей болганы ол. Ажыл соксадыышкынныг шимчээшкиннерге ажылчыннарның ол хире хей киржилгези делегейниң чаңгыс-даа чуртунга болуп көрбээн. Январь болуушкуннарының сөөлүнде чуртка ажылчын шимчээшкининиң хөгжүлдези эн-не дүргедээн болгаш кескүлеп политиктиг характерлиг болу берген.

Чуртка революстуг шимчээшкининиң өзүлдезин тодаргайлавышаан, 1905 чылдың октябрьда В. И. Ленинниң бижээни: «Пролетариаттың революстуг демиселиниң баштайгы диңмирээшкини январь 9-түн үннеринде чыжырткайындыр дыңналып үнген. Ол диңмирээшкининиң даажы миллион ажыг пролетарийлерни күүлүг демиселче эн дүрген көдүрбүшаан, бүгү Россияга нептерей берген. Кайда націонал дарлал болгаш шыдажыр арга чок политиктиг кулданыышкын чидигленген ыраккы кыдыг черлер Петербургту база эдеринкеннер. Рига, Польша, Одесса, Кавказ эзлчег ёзугаар тура халыышкынның одаглары болу берген, ол тура халыышкын ай санында, неделя санында калбарып, ханылап турган». (Чогаал, т. 9, арын 308).

Чуртка тараачын шимчээшкини калбарган болгаш улам-на чидиг характерлиг болу берген. Ажылчыннарның болгаш тараачыннарның каттышкан демисели армияга база саңлдарны халдаткан. Карадалай флодунуң матростарының иштинге июньда эн-не улуг тура халыышкын куяктыг «Потемкин» деп корабльга болган. Солдаттарның революстуг хөделиишкиннери Россияның үжен ажыг хоорайларынга болгулаан.

Бо бүгү болуушкуннар болза, революцияның күштериниң өзүлдезиниң дугайын херечилеп турган. Бо байдалдарның үеэзинде хаанныг ёзу тургузугга удур чепсектиг тура халыышкынче большевиктер массаларны шинитпирлин-биле белеткеп турганнар. Чепсектиг тура халыышкынның белеткелиниң сорулгазын бистиң партиявыс көдүрүп үндүрерде аваа-ла тускайлаң эвес, а революстуг шимчээшкининиң хөгжүлдезиниң тодаргай байдалдарын, чуртту социал-экономиктиг байдалының анализин болгаш аңгыларның күштериниң деңгиүүр туруштарын санап, өренип көрбүшаан, ол байдалдарга таарыштыр холбаштырып турган.

В. И. Ленинниң айтыышкыннарынга дүүштүр большевиктер болза, хаанныг ёзу тургузугга удур чепсектиг тура халыышкынның белеткелин чоннуң ниити-политиктиг болгаш экономиктиг негелделерин боттандырары дээш демисел-биле сырый холбаштырганнар. Ол негелделер болза: сөстүң хостуун тургузары, революстуг орук-биле 8 шактыг ажыл хүнүн доктаадып чурумчудары, Россияның бүгү дарлатырган улустарынга хосталгаларны болгаш политиктиг эргелерни тыпсыры, хаан чазакты дүжүрери, помещиктернин чер эзлээр чоруун үзүткан чок кылыры, демократтыг республиканы тургузары болуп турган.

Марксичи дайынчы программа-биле, РСДРП-ниң III съездиниң ажылдап кылганы, В. И. Ленинниң «Демократтыг революцияга социал-демократияның ийи тактиказы» деп номунда эртем ёзугаар үндезилеп бижээни ёзулуг революстуг стратегиязы болгаш тактиказы-биле чепсегленген большевиктер калбарып турган аңгы тулчуушкуннарын уткып, деткээннер.

Либералдыг буржуазияның кудуруунга сөөртүүп турган меньшевиктернин өскерликчи политиказын Ленин болгаш аваа баштаткан большевиктер сойгалап илереткеннер. Революцияга пролетариаттың удуртукчу болур чоруун (гегемониязын) боттандырары дээш, өжээтен көөр хөөн чок хаан чазакка удур бүгү улустуң тура халыышкынны дээш большевиктер шинитпирлиг демисежип турганнар.

1905 чылдың күзүнүнге чедир революстуг шимчээшкин бүгү чуртту шыва алы берген. 1905 чылдың октябрьда ажыл соксадыышкынныг демиселдиң чалгыы эн-не бедик чадага четкен болгаш Бүгүроссийниң политиктиг ажыл соксадыышкыны кылдыр хуулган. Москваның болгаш Петербургтуң ажылчыннарының үлегери-биле эгелээн Бүгү-российниң политиктиг ажыл соксадыышкыны Россияның бүгү кол-кол будүрүүлге төптерин дыка дүрген хаара туткан. Ол ажыл соксадыышкынныг демиселге ийи миллион ажыг кижи киришкен. Октябрьның ажыл соксадыышкынныг демиселиниң үннеринде пролетариаттың революстуг чогаадыкчы чоруу төөгүде көстүп көрбээн массалыг политиктиг организацияны — ажылчыннар депутаттарының Советтерин тургускан.

Улустуң күүлүг шимчээшкининден корткан хаан чазак октябрь 17-де манифест үндүрер ужурга таварышкан, ынчангаш оон-биле хамаатыларның хосталгаларын тургузарын болгаш хоойлу чогаадып бадылаар думаны чыылдырарын аазаан. Ол дээрге, ажылчын аңгының баштайгы тиилелгези болган. Ынчалзажок, үе-шактыг ажыглавышаан, революцияны базарын оралдашкан хаан чазакты эчизинге чедир үзүткаар төлээде революстуг чоннуң чаачаа маадырлыг күженишкиннери, чаачаа тулчуушкуннар негетинип турган.

«Хаан ам-даа дүжүп бербээн, хаанныг ёзу тургузуг ам-даа турбушаан хевээр. Тулчуушкуннарның сөөлүнде хаан чазак чүгле атказарлаан, эн-не шинитпирлиг тулчуушкунуң үезинде хаан чазак чүгле атказарлааны ол, ынчалзажок ол ам-даа чылча шаптырбаан, ол бодунуң күштерин ам-даа мөөңневишаан, ынчангаш революцияны ёзулуг долу тиилелгезинге чедирер төлээде революстуг ажылчы чоннар ам дыка хей шыңгыы дайынчы чорулгаларны шинитпирлээр апаар» — деп Ленин сагындырып турган. (Чогаалдар, том 9, арын 396).

Пролетариат болза, чүгле ажыл соксадыышкынныг демисел-биле кызыгаарлатынып болбас, чүге дээрге чепсектиг тура халыышкын чокка хаанны дүжүрери болдунмас болгаш ёзулуг хосталгалар чаалап алдынмазын В. И. Ленин массаларга соксаал чок тайылбырлап келген.

Октябрьның ажыл соксадыышкынныг демиселиниң сөөлүнде партия болза, чепсектиг тура халыышкынның шериг талазы-биле болгаш техниктиг белеткелиниң орууунче шилчээн. Революцияның улуг баштыңы В. И. Ленин 1905 чылдың ноябрьда даштыкыдан Петербургка ээп чедип келгеш, чепсектиг тура халыышкынче массаларны белеткээриниң талазы-биле партияның бүгү ажыл-чорудулгазын удуртуп турган.

Чуртка революстуг болуушкуннарның өзүлдези, ылаңгыя Москва гарнизонунуң солдаттарының аразынга ынчаарда болуп турган революстуг хөлээшкиннер, база революстуг чонга удур кадыг-каржы үүлгедиглерже хаан чазактың шилчип киргеи чоруу чепсектиг тура халыышкын дугайында айтырыгны дүрген шинитпирлээрин негеп келген.

Хаан чазакка удур чепсектиг демиселче бир дугаарында Москваның ажылчыннары көдүрүп үнгеннер. 1905 чылдың декабрь 5-те (18-те) Туланың, Тверьниң болгаш гарнизоннуң шериг кезектериниң большевик организацияларының төлөөлекчилериниң киржилгези-биле болгаш большевиктернин ниити Москва хоорай конференциязы хаан чазакка удур тулчуушкунче ажылчыннарның күзел-чүткүлүн барымдаалап көрбүшаан, бүгү-ниитиниң ажыл соксадыышкынын чарлаарын болгаш чепсектиг демиселди эгелээрин бир үн-биле шинитпирлээн.

Ажылчыннар депутаттарының Москва Соединиң пленуму декабрь 6-да (19-та) чыылган. Большевиктернин саналын ёзугаар бүгү-ниитиниң политиктиг ажыл соксадыышкынын чепсектиг тура халыышкынче шилчидер сорулга-биле чарлаарын ол пленум шинитпирлеп доктаатган.

Москва Соединиң болгаш партияның Москва комитединиң Кыйгырыында чугаалап турары: «Эштер, чепсекче! Демократтыг республика дээш, чоннуң эрге-чагыргазы дээш, хаанныг эрге-чагыргага удур тулчуушкунче белеткеницер. Ол дээрге,— долу тиилелгеже кара-чаңгыс шын орук».

Декабрьның 7-де (20-де) Москвага бүгү-ниитиниң политиктиг ажыл соксадыышкынны эгелээн. Ажыл соксадып демисел үндүргеннериң саны бир дугаар хүнде 100 мун кижи четкен, а дараазындагы ийиги хүнде 150 мун ажыг болган. Ол ажыл соксадыышкынныг демиселдиң киржикчилери Москваның элээн хей районнарын эжелеп ап, ажылчын тыңнылдарны тургузуп, каргыс шагдааларның чепсээн хураап ап эгелээннер.

Декабрьның 8-че (21-же) дүнезинде чепсектиг тура халыышкынның херек кырында удуртукчуларын — партия организацияларының болгаш Москва Соединиң элээн хей ажылдакчыларын тудуп хоругдаарын Москваның каргыс шагдаазы чедип алган. Ол чорук тура халыышкынның эгезинде ажылчыннарны удуртулга чок болдурбушаан, оларга аар согуушкун болган. Декабрьның 8-тин (21-нин) кежээзинде «Аквариум» деп садка болуп турган ажылчыннарның улуг митингизин шериг кезектери тарадыр сыырган. Дружинниктернин (революцияның дайынчыларының) ниити-хоорай хуралының болуп эрттип турганы бажыңны хаанның шериглери декабрьның 9-та (22-де) үгер-боолар-биле боолааннар.

Хаан чазактың агентилериниң ол өнчүк-чөңгээлиг үүлгедиглеринге харыы кылдыр Москваның ажылчыннары контрреволюцияга удур шавар халдаашкынче шилчип киргеннер. Декабрьның 9-та (22-де) Москваның кудумчуларынга баштайгы баррикадалар (камгалалдар) тургустуна берген. Чепсектиг тура халыышкынның баштайгы хүннеринде ниитизи-биле муң ажыг баррикадалар тургустунган. Политиктиг ажыл соксадыышкынныг демисел чепсектиг тура халыышкынче шилчип өскен.

Москваның генерал-губернатору Дубасов ажылчыннарның шинитпирлиг демиселинден корткаш, хаанга медеглээни: «Байдал эн-не шыңгыырап келген, баррикадаларның дээрбек куржаа хоорайны уламна чыыра тудуп чоруп олурар; ынчангаш шериглериң удурланыр аргазы тодаргай-ла чедиппес болуп келди. Моон ужурунда, оола чадаарда тур үеде-даа болза Петербургтуң чадаг шериглериниң бригадазын бээр чорудары эн-не эргежок чугула болу берди».

Москва-биле сагыш-сеткил каттыжыышкынының демдээ кылдыр большевик организацияларның кыйгырыын ёзугаар Екатеринославтың, Новороссийскинин, Донда-Ростовтуң, Сормовтуң, Саратовтуң, Донбасстың, Красноярскинин, Читаның, Закавказьенин, Прибалтиканың болгаш чурттуң еске-даа районнарының ажылчыннары хаан чазакка удур чепсектиг демиселди база калбартканнар.

Москва болза, декабрьның чепсектиг тура халыышкынының төвү болган. Москваның чепсегленген ажылчыннары тос хүннерниң дургузунда хаанның шериглериге удур кайгамчыктыг эрес-маадырлыг демисешкеннер. Ажылчын массага деткитирген сес муң дружинниктер баррикадаларга эн-не маадырлыг болгаш шыдамыкай демисешкеннер. Эн-не дүшкүүрлүг тулчуушкуннар Москваның Заморскворецкий, Пресненский, Сокольниченский, Бутырский, Железнодорожный болгаш Городский районнарынга калбарган. Баррикадаларның дээрбээ-биле хоорайның төп черин чыыра бүзээлевишаан, тура халыышкын кылган ажылчыннар районнардан шавар халдаашкынны бир темниг кылып тургаш, хоорайның төп кезээн эзлээрин болгаш чазактың албан черлерин холга алырын кысканнар. Ынчаарга хаанның шериглери болза, тура халыышкын кылган ажылчыннарны хоорайның кыдыгларынче кызын үндүрерин бүгү тала-биле оралдашканнар.

Москваның пролетариады декабрьның баштайгы хүннеринде улуг-улуг шериг кезектери-биле чепсектиг демиселге баррикада тулчуушкуннарының болгаш хей эвес белүк-белүк болуп алгаш партизан хөделиишкиннериниң тактиказын эн-не баштай ажыглааннар.

«Ол тактика дээрге партизан дайынының тактиказы болган. Эн-не хөделгир болгаш эн-не эвээш санныг: он, үш, харын-даа ийи кижилерден тургустунган отрядтар ол тактиканы ёзугаар организастатынган турган» — деп Ленин бижээн. (Чогаалдар, т. 11, арын 150).

Боттарының саны эвээш, чепсээ ховар турган-даа болза, дружинниктер дайзынга күштүг согуушкуннарны таварыштырып турганнар. Москвага болган декабрьның ол болуушкуннарын боду көрүп турган кижи болур М. Горькийниң магадан бижээни: «Ажылчыннар дээрге, кайгамчыктыг болгаш магалыг-ла эрес-маадырлыг болганнар!» А, хаанның шериглери «дайынчы дружиналардан дыка-ла коргуш, дезин турганнар».

Москвага тура халыышкынның кол шивээ херими болуп турган Персняга тулчуушкуннар онза күштүү-биле ылгалып турган. Аваа эн-не дээре дайынчы дружиналар туруп турган, олар болза, хаанның шериглерин аткаарлаашкынче чаңгыс эвес удаа албадааннар.

Тура халыышкынны базар сорулга-биле хаанның эрге-чагыргалары декабрьның 15-те (28-те) Петербургтан, Тверьден, Бзрыын крайдан улуг шериг күштерин Москваже октааннар. Пресняны артиллерия-биле боолап эгелээннер. Фабрикалар болгаш ажылчыннарның бажыңнары өрттенип турган. Хаанның аг-шериглерине долгандыр бүзээлетирген Пресняның дружинниктери өрттериниң одунга туруп алгаш, чоннуң херээ дээш кайгамчык эрес-маадырлыы-биле демисешкеннер. «Пресня өрттенип турза-даа, ол дүжүп бербес»,— деп ажылчыннар чоргаары-биле медеглээннер.

Ынчалзажок, ийи таланың күштери мырыңай-ла деңэвес турган. Ол байдалды өренип көргеш, партияның Москва комитеди болгаш Москва Соединиң күүскому чепсектиг тура халыышкынны соксадырынче ажылчыннарны кыйтырганнар. Декабрьның 19-та дружинниктер Преснядан атказарлай бергеннер.

Тускай медээлерни ёзугаар алырга Москваның чепсектиг тура халыышкынын базарынга хаан шериниң 22 кезектери киришкен, оларның аразынга чадаг шериниң 11, аттыг шериниң 5 полктары, артиллерияның 2 бригадалары болгаш аттыг артиллерияның батареязы, сапёрның 2 батальоннары бар турган. Дижинге чедир чепсегленген армияның ол хире хей санныг күштери турза-даа, Москваның пролетариады чылча шаптырбаан болгаш узуткатырбаан. Чылча шаварын болгаш узуткап чок кылырын мурнунда хаан чазак чедип ап турган. Хаан чазак-биле демиселди оон ыңай улам-на үргүлчүлээр дээш Москваның ажылчыннары организастыы-биле аткаарлааннар.

Москва болгаш Россияның өске-даа элээн хей хоорайларынга болган чепсектиг тура халыышкын болза, баштайгы орус революциязының хөгжүлдезинин дээди чадазы болур. Ажылчыннар эн-не маадырлыы-биле демисешкен-даа болза, чепсектиг тура халыышкын аштырыышкынга таварышкан.

«Москваның тура халыышкынының өредиглери» деп статьязынга В. И. Ленин тура халыышкынның бастырган чылдагааннарының тодаргай анализин көргүскен. Кол чылдагааннар болза, тура халыышкынның удуртулгазы дүрген сайырап турган болуушкуннардан озалдап турган. Большевиктернин Москва комитеди тура халыышкынның эге үезинде туттуруп хоругдаткан, а чепсектиг тура халыышкын аңгы-аңгы районнарның тустус тура халыышкыны кылдыр шилчий берген. Тура халыышкын кылган ажылчыннар бодунуң төп удуртур черин оскунган төлээде кол нуруузунда камгаланырының тактиказы-биле кызыгаарлатынып турганнар, ынчаарга камгаланырының тактиказы дээрге чепсектиг тура халыышкынның өлүмү болур дээрзин К. Маркс айыткан. Гарнизоннуң солдаттарының аразынга болган хөлээшкиннерни Москваның ажылчыннары чогуур үезинде ажыглап шыдаваан болгаш чайгылып чоруп турган шериглерни боттарының талазынче киирип алырының талазы-биле демиселди четпес чорутканнар.

Чепсектиг тура халыышкынга херек кырында удурланып, либералдыг буржуазия-биле чөпшээрежиринин өлүмнүг оруунче ажылчын аңгыны чыгап киирип турган меньшевиктернин болгаш эсерлернин дезорганизакчы хөделиишкиннери тура халыышкынның аштырарынга база идигни берген.

* * *

Декабрьның чепсектиг тура халыышкыны төөгүлүг улуг рольду ойнаан. Россий пролетариаттың улуг революстуг күжүн болгаш энергиязын ол көргүскен, ынчангаш Россияның ажылчын аңгызын болгаш бүгү делегейниң ажылчын шимчээшкин демиселдиң эн-не үнелиг дуржулгазы-биле чепсеглээн. «Ол дээрге, бүгү пролетар революцияларынга бүгү-делегей ужур-дузалыг болган» — деп Ленин айыткан (Чогаалдар, т. 31, арын 315).

Декабрьның тура халыышкыны болза, демиселдиң чаа аргалары-биле пролетариатты чепсеглээн, чепсектиг тура халыышкынны массалыг ажыл соксадыышкыны-биле холбаштырарының кайгамчык өки үлегер-чижээн берген болгаш бодунуң хосталгазы дээш революстуг ажылчы чоннар чепсектиг демиселди чедишкинниг чорудуп болурунуң бүүрүн аргазын көргүскен.

«Москваның ажылчыннарының кайгамчыктыг эрес-маадырлыг чоруу демиселдиң үлегер-чижээн Россияның бүгү ажылчы массаларынга берген. 1905 чылдың декабрьда болган чепсектиг тура халыышкынга чедир ажылчы чоннар болза, мөлчүкчүлерге удур массалыг, чепсектиг демиселге дуржулгазы чок турган. Олар декабрьның сөөлүнде дуржулгалыг апарган. Шуут чаартынып төрүүнгеи. Дайынчы сагылды алган. Тура халыышкынга каңналган. 1917 чылда тиилээн дайынчыларның хүрээлеңин белеткээнер» — деп В. И. Ленин бижээн. (Чогаалдар, т. 28, арын 350).

Декабрьның хүннеринде Россияның пролетариадының маадырлыг демиселинин дугайында алдар кажан-даа балалып читтпес. Бистин чуртувустуң ажылчын аңгызының революстуг дайынчы традицияларын (чаңчылдарын) совет улус кезээде ыдыктыы-биле кадагалап чоруур. Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле бистин ажылчын аңгызыс ол традицияларны дараазындагы ийи революцияларның шылгалдаларын дамчыштыр эккелген болгаш социализмни тургузары дээш демиселге оларны сайырадып, көвүдеткен.

Чоннуң хосталгазы болгаш аас-кежии дээш кызымаккай маадырлыг демиселдиң чылдарында ССРЭ-ниң ажылчын аңгызының көвүдеп мөөңнешкен революстуг дайынчы традициялары болза, капиталистиг, колония болгаш хамаарылгалыг чурттарның пролетариадының база бүгү ажылчы чоннарының империалистиг дарлалга удур, боттарының социал болгаш націонал хосталгазы дээш демиселинге сорук киирикчи үлегер-чижек болуп турар.

Баштайгы орус революция болза, эн-не ханы политиктиг силгиишкиннерниң болгаш революстуг шуурганнарның үе-чадазының келгенин медээлээн болгаш Европага ажылчын шимчээшкининиң база Азияның дарлатырган улустарының націонал-хосталгалыг хөделиишкиннериниң хөгжүүрүнге күчүлүг идигни берген. Баштайгы орус революцияның дайынчылары демократияның болгаш социализмнин улуг идеалдары дээш өлүм чок маадырлыы-биле демисешкеннер, ол идеалдар амгы үеде чер бөмбүрээнин дерттүң бир кезээнде бүрүү-биле тиилээн, ынчаарга бүгү кижи төрелгеннин үштүң бир кезээ — Совет Эвилелинге болгаш Кыдат Улус Республикага баштаткан социализмниң чаңгыс эптиг болгаш күчүлүг лагериниң ажылчы чоннары ында чурттап, чаа, чаагай амыдыралды тургузуп турарлар.

Профессор Г. НОСТОМАРОВ.

Совет Эвилели биле Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының аразында эртем-техниктиг кады ажылдажылга дугайында

1955 чылдың сентябрь 1-де Москвага ат салдынган протокол ёзугаар Совет Эвилели биле Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының аразында эртем-техниктиг кады ажылдажылга дугайында Белградта чугаалажышкыннар болгаш дугуржулгага ат салышкыны доозулган.

Ийи чурттарның аразынга эртем-техниктиг харылзааларны улам ыңай хөгжүдеринче болгаш быжыглаарынче чүткүвүшаан, талалар болза, тус-бүрү чурттарда күштүг болуп турар хоойлуларны барымдаалап үлетпүрде, көдээ ажыл-агыйда болгаш экономиктиг ажыл херектиң өскедаа адырларында дуржулганы, техниктиг чедишкиннерни, ооң иштинде патентилерни (чаа чогаадылга азы ажыдыышкын эргезин камгалаан херечилел бижик), лиценцияларны (халас азы чигелде-биле чүве алчыр-бержириниң херечилел бижии) болгаш техниктиг документилерни солчуп, а ол ышкаш тускай эртемниглерни, практикантыларны болгаш студентилерни кайы-кайызынче командировкаладып турган, бот-бодунуң эртем-техниктиг кады ажылдажылгазын организастаарлар.

Ийи чурттарның аразынга элээн калбак кады ажылдажылганы чорудар сорулга-биле тускай эртемниглерни, практикантыларны болгаш студентилерни кайы-кайызынче командировкаладырынга холбашкан чарыгдалдарны акшаландырарынга деңдеңхемчээлдиг кады үскен фонд тургустунган турар.

Ол дугуржулгага үндезилээш, эртем-техниктиг кады ажылдажылганы боттандырып чорудар талазы-биле хемчегленни чогаадыр болгаш дугуржун чөпшээрежир дугайында совет-югослав комиссия тургустунган турар, ол комиссия бодунуң сессияларын чылда ийиден эвээш эвес катап Москвага болгаш Белградка эзлчештир чорудар.

Дугуржулгага Совет таладан экономиктиг харылзааларның кол эргелелиниң начальниги оралакчызы Н. А. Смелов, Югослав таладан ЮФУР-нуң даштыкы херектер талазы-биле күүрүе секретарының оралакчызы Хасан Брдич ат салган.

Семинарлар

Кызыл районнуң күүсекчи комитеди көдээ Советтер даргаларының болгаш секретарьларының семинарын эрттирген.

Семинарга «Бүгү делегей байдалының дугайында», «Көдээ Совет, көдээ ажылагый артелиниң Уставын сагыыры дээш демиселде», «Хей-ниитиниң ажыл-агый хөгжүлдези болгаш көдээ Советтерниң сорулгалары» деп темаларга лекциялар номчутунган.

Семинар сөөлүнде ажыл-дуржулга солчуушкунунуң хуралы болган. Аваа үшкү кварталдың социалистиг чарыжының тиилекчизи, мурнакчы Баян-Кол көдээ Советтиң даргазы эш Самбуга сессияларны канчаар белеткеп эрттирип турарын болгаш депутаттарның соңгукчулар мурнунга өтчёдун бээр ажылды организастап турарын чугаалаан.

Мурнакчы көдээ Советтерниң ажылдуржулгазын нептередир талазы-биле семинар улуг ужур-дузалыг болуп эрткен болгаш семинарның киржикчилери саналондарны кылганнар.

М. АРЫШТАЕВА.

* * *

СЭКП Тес-Хем райкому кежээки партия школазының, партия төөгүзү өөренир бөлүгүмнерниң болгаш политшколаларның пропагандистериниң семинарын эрттирген.

Семинарның киржикчилери партияның XX съездизинге чедишкинниг ужуражырының дугайында болгаш бүгү делегей байдалының дугайында лекцияларны дыңнааннар.

Семинар сөөлүнде пропагандистернин дуржулга солчуушкуну болган.

Колхозтуң дуржулгалыг кадарчызы

Улуг-Хем районда Калинин аттыг колхозтуң хой кадарчызы В. С. Нурсат ол хүлээлгезинде ам 6 чыл улаштыр эки ажылдап келген. Бо аразында оон коъдан хоюндан каражалыг чаңгыс-даа таварылга болбаан, ажаалда хайгааралды эки тургусканындан оон хою чылдың кайы-даа үелеринде семис, өзүлделиг болуп келген.

Эрткен чылын ажылдап алганы 1120 күш-хүннеринге 6,2 тонна тараа болгаш 3700 рубльди алган, а бо чылдың чүгле он айларында безин эш Нурсат 1333 күш-хүннер ажылдаан. Ниитиниң малын өстүрүп, оон продуктулуун бедиденге кадарчының ол бүгү ак-сеткилдиг күш-ажылын колхозчулар үнелеп, артель баштаар чери ону чаңгыс эвес удаа макталгага кирген.

Кыштагларында кажааларын чайын боду септеп ап турар, а күжү четкпес хире ажылдарның дугайында айтырыгны артель баштаар черинге тургускаш, ону чогуур өйүнде кылдырып алыр турган. Ол ышкаш хоюнуң чайгы, күскү семиртилгезинче, кышкы одарны чөп ажыглаарынче эш Нурсат улуг кичээнгейни салып турар.

Эрте оолдатынган хураганнарга немелде чемнер бээри негетинген азы тургузу азыраар апарган хойларга чидиртир эки хоолулуг сигенни эш Нурсат чыл санында бодунуң четикен шаа-биле белеткеп ап келген. Бо чылын кыштаанып чанындан кескен сигенинге немей шынаада белеткеп алганы 12 тонна сигенин ам сөөртүп ап турар.

Дуржулгалыг кадарчы В. С. Нурсат 600 баш хоюн Эъжиниң Белде таарымчалыг деритинген кажааларлыг кыштаанда одарладып турар. Партияның XX съездизинге уткуштур алган хүлээлгезинде хоюн менди болгаш хүр чыл ажырарын илереткен. Колхозчу малчынның сезу боттуг ажыл-херектен карышпас.

М. ДУНГАР-ООЛ.

Мурнакчы малчыннар

Кызыл районда «Совет Тыва» колхоз 1948 чылда организастатынган, ынчаарда эш Кунгаалай кадарып өстүрери-биле бир коъдан 200 хой хүлээп алган. Төрээн колхозунга бо аразында 1400 ажыг хураганнарны ол өстүрүп берген.

Колхоз баштаар чери эш Кунгаалайның ак-сеткилдиг күш-ажылын үргүлчү үнелеп келген. 1954 чылда аваа шупту ак 260 хойларны өстүрери-биле үзүп берген, оларның аразында чинге-нарын дүктүг 8 кошкарлар база бар. Баштайгы эдержилге чылының түңнелинде бо чылын төрээн 240 хойдан 241 хураганнарны бүрүн дорукту-руп алган.

Колхозтуң саанчыларында Д. Ш. Бүрүлбаанның күш-ажылга онза кызымаккайын айтыры база чугула. Бо чылын бодунда быжыглаан чүрт иштиниң 8 инектериниң бирээзинден-не ол 1300 литр сүттү саап алган. Оон «Калчан» база «Шокар» дээр инектери хүнде-ле 10—12 литр сүттү сагдырып турганын таварылга деп болбас. Чемгерилге болгаш саалдаже ол улуг кичээнгей салган.

С. ДОНЗУМ.

Чыл планын күүсеткен

Тес-Хем районнуң белеткел конторазы бо чылдың өлүк белеткелиниң планын декабрь 15-те 100,6 хуу күүсеткен ийикпе, азы 162 мун рубльдиң өлүүн белеткээн. Кызыл-Чыраа көдээ Советте белеткелчи эш Шалык планын 172 хуу күүсеткеш, белеткелчилернин мурнакчызы болган.

Районнуң мурнакчы анчылары өлүк тывыжының талазы-биле бедик көргүзүглерлиг болуп турар. Чижээ, Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң анчызы эш Данзырың 1000 рубльдин, Ленин аттыг колхозтуң кежигүнү эш Чорбаа 872 рубльдин, Самагалдай суурнуң чурттакчылары эштер Чамыян 1322 рубльдин, Доржу 1300 рубльдин өлүүн белеткел черинге дужаазган.

Районнуң белеткел конторазы мыйыстыг бода мал кежинден эңгыда алгы-кеш болгаш өске-даа белеткел планын күүсеткен.

З. САГААЧЫ.
(Бистин корр.).

Часкы тарылгага белеткел

СУГ-БАЖЫ. (Телефон-биле). Кызыл районнуң «Совет Тыва» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери партияның XX съездизинге чедишкинниг ужуражыр дээш социалистиг бот-хүлээлгелер-биле ажылдап турарлар.

Колхозтуң үрезин арыглаашкынында 12 кижилиг звено үргүлчү ажылдап, тараа культураларындан 136 тонна кызылтас, 45 тонна сула, 4 тонна чиңгетараа үрезинин декабрь 15-те арыглап эгелээн, 4 тонна чиңгетараанын, 30 тонна кызылтастың үрезини арыглатынган. Ам арткан үрезинни бо айның төнчүзүнде доозар дээш күженишкинниг ажылдап турар. Колхозчулар Б. Бараа, А. Чаш-оол, Дөлээ олар хүн нормазын ажыр күүседип турарлар.

* * *

1955 көдээ ажыл-агый чылында чедишкиннерин быжыглавышаан, чаа чылда оон-даа бедик көргүзүглерлиг болурунга Шагаан-Арыг машина-трактор станциязының механизаторлары чүткүлүг ажылдап турар. Декабрьның баштайгы чартыында тракторнуң беш корпустуг 26 аңдазыннары, 42 сеялкалар, 112 илиирлер болгаш 3 лущильниктер септетинген.

Көдээ ажыл-агый машиналары септээриниң графигин Н. Корбуновтуң бригадазы эки күүседип турар. Механизаторларда Т. Базыр-оол Х. Бодуя ышкаш бердинген ажыл-онаалдазын хүн бүрү 120—130 хуу күүседип турарлар хей. МТС-тин быжаңчызы Т. Семис-оол септелгеге ыяш кылыглар негетинер ажылды база мергежилдиг хандырып турар.

В. ТОҒЛАКПАН.

Узбекистанның көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы

ТАШКЕНТ, декабрь 20. (СЭТА). Узбекистанның көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы Узбекистанның Навои аттыг опера болгаш балет театрының бажыңында бөгүн ажыттынган. Көдээ ажыл-агый артельдериниң даргалары, совхоз-тар, МТС-тер директорлары, бригадирлер, звеночулар, трактористер, хөвең ажаар болгаш курак ажаар машиналарының башкарыкчылары— механиктер, малчыннар, агрономнар, ирригаторлар, партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарының удуртукчулары, эртемденнер, Узбекистанның көдээ ажыл-агый машина тудуунун бүдүрүлгелериниң төлөлекчилери, хөвең тарыыр республикаларның көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилериниң төлөөлери чөвүлел хуралда олуржуп турар.

Эртенгиниң 11 шак. Президиумга Н. А. Булганин биле Н. С. Хрущев кестүп келирге, олурушканнар диңмиттиг, үр адыш часкаашкыны-биле утказан.

Узбекистанның КП-ның ТК-зының бирги секретары А. И. Ниязов, Узбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Н. А. Мухитдинов, Узбек ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң даргазы Ш. Р. Рашидов, Казахстанның КП-ның ТК-зының бирги секретары Л. И. Брежнев, Таджикистанның КП-ның ТК-зының бирги секретары В. Г. Гафуров, Таджик ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Т. Ульджабаев, Туркменияның Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Б. Овезов, Киргиз ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы А. Суеркулов, Узбекистанның КП-ның ТК-зының секретарылары Р. Е. Мельников, С. Камалов болгаш М. А. Абдуразаков, ССРЭ-ниң Пос-таавы үлетпүрүнүң министри Н. С Рыжов, ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый министриниң оралакчызы Д. Р. Расулов, ССРЭ-ниң Совхозтар министриниң оралакчызы И. А. Федченко, Азербайджан ССР-ниң Совхозтар министри Н. Г. Новрузов президиумда олуттарны ээлеп алган.

Узбек ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң даргазы Ш. Р. Рашидов чөвүлел хуралды доңчу эге сөзү-биле ажыткан.

— Шагдан бээр турул келген чаңчыл өзугаар бистиң республикавыстың көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралын чыл бүрү эрттирип турар бис — деп ол чугаалаан. Бөгүнгү чөвүлел хурал онза болуп турар: мында эргим аалчылар — ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганин биле СЭКП ТК-ның бирги Секретары Н. С. Хрущев олуржуп турар. **(Диңмиттиг, үр адыш часкаашкыны).**

Аны-дуңма республикаларның —Таджикистанның, Азербайджанның, Туркменияның, Казахстанның, Киргизияның төлөлекчилеринге база бүгү сеткилдиң ханызындан байыр чедирер өөрүшкүүр болдувус. **(Үргүлчүлелдиг адыш часкаашкыны).**

Аны-дуңма республикаларның көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери-биле Узбекистанның хөвенчилериниң чарыжы бисти дуржулга-биле байдыып, социалистиг чер ажылын улам ыңай көдүрер талазы-биле партияның болгаш чазактың салган сорулгаларын чедишкиниг шиитпирлээринге дузалап турар.

Чыл мурнунда Ортаакы Азия республикаларының, Закавказьениң болгаш Казах ССР-ниң хөвең ажылының ажылдакчыларының чөвүлел хуралы болган. Эш Н. С. Хрущев ол чөвүлел хуралга кылган бодунун чугаазынга хөвең өстүрүп тарыырында четпестерни ханызы-биле илередип, узбек хөвенчилериң ажылын шыңгыы шүүгүмчүлеп, хөвең ажылын удуртурунуң стилинде улуг алдагдалдарны айтып чугаалаан. Бо чылын Узбекистанның ховуларының ажыл-ишчилери Ташкент чөвүлел хуралынга ажылдатынып кылдыңган сүмелерни амыдыралга боттандырар дээш шудургу ажылдааннар. Бо чыл болза, чаа агротехника дээш демиселдиң чылы болган. Үнүштериң дөрбелчин-уяланчак тарыштырылгазын болгаш кызыы одуруглап тарыыр чорукту нептереткени колхозтар болгаш совхозтар агаар-бойдустуң таарымча чок байдалы турбуже, эки дүжүттү өстүрер арганы берген. Республиканың ээлеп хөй областары, ыларгыя Андижан, Ташкент, Наманган, Сурхан-Дарья, Фергана областар, он-он районнар, чүс-чүс колхозтар хөвең дужаалгаларының планын күүседкен. Республика ниитизи-биле хөвең дужаалгаларының күрүне планын чедир күүседиринге үш четпес хуу арткан. Ол хуулар дээш демисежир ужурлуг бис. Ховуларда хөвең бар, ынчангаш бистиң хүлээлгевис болза, күрүне планын чүгле күүседири эвес харын ажыр күүседири болур.

Үзүктел чок диңмиттиг адыш часкаашкыны болуп турда, хүндүлүг президиумга СЭКП ТК-ның Президиумун соңгаан.

Көдээ ажыл-агый чылының түңнелдериниң база 1956 чылда хөвең ажылын болгаш республиканың көдээ ажыл-агыйының өске-даа адырларын улам ыңай хөгжүдер талазы-биле сорулгаларының дугайында илеткелди Узбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Н. А. Мухитдинов кылган.

* * *

ТАШКЕНТ, декабрь 20. (СЭТА). Узбек ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы эш Мухитдинов Узбекистанның көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралынга кылган бодунун илеткелинге Узбекистанның ажылчы чоннары СЭКП ТК-ның Пленумнарының шиитпирлерин удуртулга болдуруп алгаш, үлетпүрүнүң болгаш көдээ ажыл-агыйының хөгжүлдезинде чогуур чедишкиннерни чедип алганын демдеглээн. Бо чылын республика тараа, дүк, каракуль хураганнар кештерин, торгу коконнарын, шоодай кылыр кенафүнүштүн сывын, ногаалларны, картофельди, чуургаларны, бахча культураларын, виноградты, чулуктуг чаа болгаш кургаткан кат-чимистерни белеткээр талазыбиле күрүне планнарын күүседкен. Республикада хөвең белеткелдериниң планы ам безин 97,3 хуу күүсединген. Ол план бүрүнү-биле шиитпирлетинген турарының бүгү-ле таарымчалыг байдалдары бар.

Узбекистанның көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилериниң амыдыралынга Ортаакы Азияның республикаларының, Закавказьениң болгаш Казах ССР-ниң хөвенчилериниң эш Н. С. Хрущев киришкен чыл мурнунда Ташкентиге болган чөвүлел хуралы улуг рольду ойнаан деп илеткелчи демдеглээн. Чөвүлел хуралдың түңнелдеринге дүүштүр чаа агротехниканың талазынче улуг эргилде кылдынган. Бо чылын хөвең тарылгазын 543 муң гектар шелге дөрбелчин-дорт-булуңналчак-уяланчак аргалар-биле чоруткан. Хөй-хөй колхозтар болгаш районнар тарылганың дөрбелчин-уяланчак болгаш тарылгаларның механизастатынган дорт-доора ажылдаашкынының аргазы-биле хөвеннің дүжүдүн гектар бүрүзүнге-ле үш-дөрт болгаш оон-даа хөй центнер кылдыр бедидип, тонна хөвең бүдүрериниң күш-ажыл чарыгдалдарын 30—40 хуу кызырган. Бо чылдың агаар-бойдузунун таарымча чок байдалдары турзажок, агротехниканың чаа аргаларының ачызында Андижан, Наманган, Сурхан-Дарья, Ташкент болгаш Фергана областар хөвең белеткелдериниң планын шагда-лы күүседкен. Ынчалзажок хөвең бүдүрерин көвүдедириниң республикада бар аргалары болгаш курлавырлары долдур ажыглатынмаан.

Эш Мухитдинов бодунун илеткелиниң эзлээн кезиинге мал ажылын хөгжүдериниң, колхозтарга болгаш совхозтарга малдың быжыг чем суурун тургузарының айтырыгларын чугаалаан.

Илеткелиниң түңнелинде эш Мухитдинов Коммунистиг партияның XX съездизинге төлептиг ужуражыр дээш бүгү улустуң чарыжының тугун бедик көдүрериниче чөвүлел хуралдың киржикчилерин кыйгырган. Узбекистанның бүгү ажылчы чоннарының эң чугула патриотчу хүлээлгези болза, 1956 чылда чуртка 3 миллион тонна хөвенни бээри болур деп чүвени ол онзалап демдеглээн.

Эш Мухитдиновтуң илеткелиниң талазы-биле партияның Андижан обкомунуң секретары М. Мирзаахмедов, Ташкент областың Орджоникидзе районунуң Сталин аттыг колхозунуң даргазы, көдээ ажыл-агый эртемнериниң кандидады Н. Маннанов, Узбек ССР-ниң Көдээ ажыл-агый министри М. Мухамеджанов болгаш партияның Ташкент обкомунуң секретары А. Алимов санал бергеннер.

Хүндүсү хуралдың төнчүзүнде Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Бирги Секретары Н. С. Хрущев чүве чугаалаарга, чөвүлел хуралдың киржикчилери чылыг, чаагайы-биле уткаан. Ортаакы Азияның республикаларының, хамыктың мурнунда Таджикистанда болгаш Узбекистанда хөвең ажылының чедишкиннери ажыл-агыйның социалистиг системазынга, совет чуртта боттандырган аар индустрияның, хамыктың мурнунда машина тудуунун хөгжүлдезинге үндезилетинген деп ол демдеглээн.

Таджикистанда хөвеннің дүжүдү гектардан-на ортумза-биле 26 ажыг центнер болуп турар дээрзин кажан Индияга чугаалаарывыска биске кым-даа бүзүрээр хөөнү чок болган деп эш Хрущев чугаалаан. Хөвеннің болгаш өске-даа культураларның дүжүдүн соксаал чок көвүдериниң аргалары кайгамчык улуг. Ынчалзажок ол аргалар ам-даа ыракта-ла чедир ажыглатынмаан. Көдээ ажыл-агыйда бар курлавырлар эгээртинмес хөй, ынчангаш билдилиг планнап, колхоз болгаш совхоз бүдүрүлгезинге бүгү ажылдарны шын организастаар болза, олар эң чоокку үеде долу хемчээлге ажыглатынган турул болур.

Хөй-хөй мурнакчы ажыл-агыйлар хөвеннің болгаш өске-даа культураларның бедик дүжүттерин алырының байлак дуржулгазын мөөнеп алган. Ол дуржулганы калбаа-биле нептередири, ону колхоз болгаш совхоз шөлдериниң бүгү ажыл-ишчилериниң эдилели кылыры эргежок чугула.

Көдээ ажыл-агыйның байдалын тодаргайлавышаан, эш Хрущев барык бир дөмей байдалдарда турар болгаш бир дөмей аргалардыг хөй-хөй областар, районнар болгаш колхозтар ажылдың янзы-бүрү түңнелдерлиг болуп турар деп чүвени демдеглээн. Ол болза, кол нургулайында партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарының талазындан ажыл-агыйны удуртурунун янзы-бүрү деңнели-биле тайылбырлатынар. Эң чугула сорулга — көдээ ажыл-агыйны удуртурун эң мергежилдиг, тодаргай болгаш оперативтиг кылыры болур.

Көдээ ажыл-агыйның ужур-дузазының дугайында хоозун чугаалар-биле дириг организакчы ажылды солуп турар, көдээ ажыл-агый продукциязын бүдүрерин көвүдедиринге практиктиг хемчеглер алырының орнунга хоозун чулчуруушкуннар кылып турар ындыг удуртукчуларны эш Н. С. Хрущев шүүгүмчүлээн. Чаңгыс колхоз-биле он-он удуртукчулар ажылдап турар, а ол колхозтуң көргүзүглери чыл турум ол-ла хевээр артын турары ховар эвес. Колхозка келири болгаш эки чугаа кылыры четпес, харын ажыл-агыйның экономиказынче ханылап кирери, хожудаашкыннарның чылдагааннарын илередири, чавыс дүжүттүң болгаш мал ажылының бедик эвес продуктулуунун чылдагааннарын, планнар күүсетинмезинин чылдагааннарын тодарадыры, колхозчуларның ажылынга практиктиг дуза көргүзери, мурнунда болдунган алдагдалдар дапкырлавазын дээш бүгү-ле чүүлдерни кылыры чугула деп Н. С. Хрущев чугаалаан.

Ажыл-агыйга билдилиг удуртулга турда, кончуг кыска хуусаанның иштинде көдээ ажыл-агый артелиниң экономиказын канчаар улуу-биле көдүрүп болгаш быжыглап, орулгаларны көвүдедип, күш-хүнүнүң үнезин бедидип болурун эш Н. С. Хрущев Курск областың Калиновка суурнун колхозунуң чижээнден көргүскен.

Кол чүве чүл дээрге, колхозтарның удуртулгазынга дуржулгалыг болгаш инициативтиг организакчылар, оларга дааскан ажыл-херек дээш сагыш сеткили-биле аарыл чоруур кижилер турары болур. Узбекистанда ындыг кадрлар эвээш эвес болгаш оларның ажыл-хереэ хайныышкынныг чоруп турар. Чижээлээрге, колхоз даргазы Хамракул Турсункулов ындыг болгай.

Эки организакчыларны деткип, мактаар, олар боттарының арга-мергежилин долу хемчээлге көргүзүп болгу дег ең харыысалгалыг ажылче деңшидер херек, көдээ ажыл-агыйны улам ыңай көдүрериниң эрге-ажыктары болза, кадрларны шилип алырының, кижизидериниң болгаш таарыштыр тургузарының хереэнде четпестерни шиитпирлиг чайладырын негеп турар.

Чөвүлел хуралдың киржикчилериниң боттарының саналдарынга чаа агротехниканың деңшилгелиг улуг ужур-дузазын, ыларгыя тарылгаларның ийи угланыышкынга механизастатынган ажылдаашкынын хандырып турар, үнүштерни таарыштыр тургузарының дөрбелчин-дорт-булуңналчак-уяланчак аргазының хөй-хөй колхозтарның болгаш совхозтарның дуржулгазынга хынатынган методун айтып турганын эш Н. С. Хрущев сеткил ханыышкын-биле демдеглээн. Хөвенни тарып өстүрериниң дөрбелчин-уяланчак аргазын келир чылын чер болганга, калбак хемчээлдерге ажыглаарынче сагыш салыр херек. Ону кылырынга колхозчуларны болгаш механизаторларны эки өөредип, оларның-биле практиктиг кичээлдерни чүгле тарылганың бүдүүзүнде эвес, харын кышкы үеде чорудар херек. Тарылганы чорудар кижилерни өй-шаанда эки белеткээри — тарылганы чүгле чедишкиниг эртпиреринге эвес, харын бедик дүжүттү алырынга база шиитпирлиг айтырыг ол.

Эш Н. С. Хрущев көдээ ажыл-агыйны планнаарының айтырыгларын бодунун чугаазынга онзалап демдеглээн. Планнаашкынга чаңгыс майык барымдаалар чоруктуг болдуруп болбас деп чүвени ол демдеглээн. Чер-черниң кадрларының инициативазын бүгү хемчеглер-биле хөгжүдер, тарылга шөлдерин эки, ажыктыг кылдыр ажыглаарының дугайында угаангыр санал бүрүзүн деткиир херек. Хөй-хөй узбек ажылдакчылар чамдык эвээш дүжүттүг культураларны рис-биле солуурунун ажыктыының дугайын чугаалап турарлар. Шынап-ла бир эвес ол колхозтарга ажыктыг болур болза рис тарылгазын дидими-биле сегирип алыр херек, чүге дээрге, Төөн чүктүң байдалдарында рис кончуг эки, онза үнелиг культура болуп турар болгай.

Эш Н. С. Хрущев колхозтарның болгаш совхозтарның экономиказының көдүрлүшкүнүнүң дугайын чугаалап турган, колхозчу суурнуң культуразын көдүрериниге ам-даа ажыглатынмайн турар улуг аргаларның барын демдеглээн.

Делегей байдалының дугайында айтырыглар Н. С. Хрущевтүң чугаазынга улуг черни ээлээн. Улустар аразының бүгү айтырыгларын шиитпирлээринге Совет Эвилелиниң өзүп турар ролүн ол онзалап демдеглээн. Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга эш Н. А. Булганин-биле кады чораанының дугайында чамдык чүүлдерни эш Хрущев чугаалаан. Эш Н. С. Хрущев бодунун чугаазының түңнелинде Узбекистанның болгаш хөвең тарып турар өске-даа республикаларның ховуларының ажыл-ишчилери СЭКП-ниң XX съездизинге төлептиг ужуражыышкынны белеткевишаан, амгы көдээ ажыл-агый чылын үлегерлиг доозуп, келир чылын бедик дүжүттерни алырын хандырар организастыг болгаш агротехниктиг хемчеглериниң бүгү-ле тудуш ажылдарын өй-шаанда боттандырар дээрзинге быжыг бүзүрелин илергейлээн.

Эш Н. С. Хрущевтүң чугаазын чөвүлел хуралдың киржикчилери улуг кичээнгейбиле дыңнаан болгаш диңмиттиг, үр адыш часкаашкыннары каш удаа үзе кирип турган.

* * *

ТАШКЕНТ. Декабрь 21. Узбекистанның көдээ ажыл-агый мурнакчыларының чөвүлел хуралы бөгүн доозулган.

Чөвүлел хуралдың киржикчилери эрткен чылдың түңнелерин болгаш хөвең ажылын, мал ажылын, база көдээ ажыл-агыйының өске-даа адырларын улам ыңай көдүрер талазы-биле сорулгаларны бүгү талалыг чугаалажып көрген.

Чөвүлел хуралдың киржикчилери Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединге болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге чагааны хүлээп ап, 1956 чылда республиканың хөвең ажылын болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа адырларын көдүрер талазы-биле хүлээлгелерни ында алган.

МТС-ТЕРДЕ ТРАКТОРЛАР СЕПТЕЛГЕЗИНИҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ МЕДЭЭЗИ

(1955 чылдың декабрьның 20-де хуу-биле)

МТС-тер аттары	септетинген тракторлар
Сарыг-Сеп	123,0
Бай-Тайга	115,3
Чаа-Хөл	114,2
Балгазын	100,0
Чадана	80,0
Бии-Хем	76,0
Шагаан-Арыг	73,0
Бай-Хаак	68,9
Кызыл-Мажалык	63,1
Тес-Хем	53,3
Кызыл	52,1
Сүт-Хөл	33,3

Фермага шефтээшкин

Өвүр районнуң «Кызыл тук» колхозунуң Чараш-Дытта сүт-бараан фермазынга сумунуң активтери үш хүннүң шефин организастааннар. Шефчилер фермада саанчылар чурттаар ийи өрээл бажыңны малгаштап, чугайлап, оон шалазын тырып бергеннер.

Олар ферманың 80 баш инек, 200 баш хой кирер кажааларын септеп, бир сарайны фермага тудуп бергеннер. Шефчилер фермада культура базазын организастап тургускан. Ында бир патефонну, көдээ ажыл-агыйның, чечен-чогаалдың янзы-бүрү 108 номнарын болгаш политиктиг литератураларны делгеп салган. Саанчылар ол литератураларны хостуг шактарында номчуп турарлар. Шеф ажылынга Намажап, Херел, Сүрүнмей олар идепкейлиг ажылдааннар.

А. АГБААН.

Малдың продуктулуун улам бедидер

Чөөн-Хемчик районда Жданов аттыг колхоз бо чылын мал өстүрериниң күрүне планын чедишкиниг күүсеткен, ыларгыя мыйыстыг бода мал 6 хуу, өшку 12 хуу өөлделиг болган. Малдың продуктулуу база улам-на бедип турар. Бо чылын колхоз сүт саалдазының болгаш хойдан дүк кыргылдазының планын ажыр күүсеткен.

Ниитиниң малын өстүрер, оон продуктулуун бедидер дугайында үлегерлиг ажылдап турар малчыннар хөй. О. Даш бо чылын төрүүгүнген 235 хураганнарын шуптузун доруктурган. М. Кижээниң кадарын турары коъдан хойнуң бирээзи-ле 2,2 килограмм дүкту берген. Чылгычы О. Балдан 50 белеринден 50 кулуннарны бүрүн өстүрген. К. Бакара бодунга быжыглаан бөлүк инектериниң бирээзинденне 1020 литр, О. Ламажап 12 инектериндан 8874 литр сүттү саап алган.

1955 көдээ ажыл-агый чылында чедишкиннерин быжыглавышаан, чаа чылда оон-даа бедик көргүзүглерлиг болурунга колхозчу ишчилер улам чүткүлдүг ажылдап турар. Колхозтуң малы таарымчалыг кажаалар-биле хандыртынган кыштагларында турар.

О. МУНЗУК.

Инектериң кышкы ажаалгазынче кичээнгей салыр

Декабрьның ортанга чедир Кызыл хоорайның чоок-кавы одар девискээринде хар кончуг чуга чаттан. Ноябрь айда одарлар барык-ла кара турган. Ындыг турбуже, хоорай чурттакчыларының инектерин ниити кадаттан эрте үндүргени канчап-даа таарышпас.

Хоорүүскомнуң чанында мал ажылының эштелгезиниң баштаар чери (даргазы эш Мартынов) 1500 саар инектериниң, 270 аныяк мыйыстыг бода малдың күсү одарладыышкынын эки оттуг черлерге организастаарынче сагыш салбаан. Бир-төө, хар кончуг чуга болганда, хоорайның инектерин Сукпак дээн ышкаш эки оттуг черлерге амга чедир-ле одарладып болур арга бар. Инектерни чемгереринге ноябрь ай дургузунда безин 318 тонна 600 килограмм сиген чарыгдатынган. Бир эвес инектериниң одарладыышкыны амга чедир үргүлчүлээн болза, кончуг эвээш сиген чарыгдатынар турган.

Бир эвес моон соңгаар хар чагбас, кыш бо хевээр чылыг турар болза, инектерни хоорай чоогунда эки оттуг черлерге одарладырын организастаза кандыгыл деп чүвени мал ажылының эштелгезиниң баштаар чери дүрген өөренип көөрү негетинип турар. Мыйыстыг бода малдың кышкы ажаалдазын эки организастаар талазы-биле айтырыгны тодаргай чугаалажыр дээш мал ажылының эштелгезиниң кежигүннериниң ниити хуралын чыылдырары чугула.

В. НИКОЛАЕВ.

Клубтун ажылын сегидер

Сүт-Хөл районнуң «Сталинчы орук» колхозунун клубу (эргелекчизи эш Сундук) колхозчу аныяктарның ортузунга культура-массалыг кижизидилге ажылын багай чорудуп турар.

Клубтун септелгези кылдынмаан, библиотеканы дерип кылбаанындан номнар шкафта шыгжагда. Одаар ыяжы чок, кино көргүзүлгези доктаамал эвес, уран-чүүл белгүмнери, культура-массалыг ажыл организастатынмаан.

Колхозчуларның культурлуг дыштанылгазының одаа болур клубтун септелгезин дарый чорудары колхоз баштаар черинден болгаш районнуң культура киллизинден негетинип турар.

М. ЧАРТАК-ХУНА.

Бии-Хем районнуң «Кызыл тараачын» колхозунда капитал тудуушкун чылдың-на улгадып турар. 1955 чылда колхозка 2 уруглар яслиси, чунар бажың, гараж, ийи инек кажаалы, ногаа шыгжаар чер болгай өске-даа капитал тудуглар туттунган.

Чурукта: бызаңчы М. Чалбаа чаа бызаа кажаазының рамазын суп турары.

Фото С. Феоктистовтуу.

Мурнакчы чолаачының дуржулгазы

Төп автобазаның чолаачызы эш Пилипчук ам 19 чыл ажыг чолаачылап турар. Оон үр чылдагы күш-ажылы бергелер-биле демиселге болгаш бодунун чолаачы мергежилин бедидер дээш кылымаккай өөредилге-биле холбашкан.

Төп автобазага ол 1952 чылда ажылдап эгелээн. Чүк сөөртүүнүң планын ол тонна болгаш тонна километр талазыбиле үргүлчү ажыр күүседип, автотранспорт конторазының доктаамал шалыычызы болуп турар. Коммунистиг партияның XX съездизинге алдар болдурган социалистиг чарышка киргеш, мурнакчы чолаачы алган хүлээлгезин үлегерлиг күүседип турар. Бо чылдың он бир айларының онаалгазын эш Пилипчук ажыр күүсеткен.

Эш Пилипчук автомашина-биле капитал септелге чокка чүс муң километрни эртер дээш социалистиг чарыштың идепкейлиг киржикчилериниң бирээзи. Автобазага ажылдап киргеш ол ЗИС-150 деп марканың чаа автомашиназын хүлээп алган оон-биле чүс муң километрни капитал септелге чокка эртер деп социалистиг хүлээлгени алган.

Автомашинаны эдилээриниң техниктиг чурумнарын шын сагаанының, мурнакчы чолаачыларның дуржулгаларын ханы өөренгениниң болгаш автомашинага камныг болганының түңнелинде эш Пилипчук 140 муң километрни капитал септелге чокка эртип, хүлээлгезин ажыр күүсеткен. Септелгелер аразының доктааткан хуусаазын узатканы 37 муң рубльдиң камналгазын күрүнеге берген. Ол-ла үениң дургузунда 4500 литр бензинни камнап алган.

Эш Пилипчук боттарының автомашиналары-биле капитал септелге чокка чүс муң болгаш ийи чүс муң километрни эрткен мурнакчы чолаачылар эштер Неумывалченко, Гаврилов, Рябенко болгаш өскелериниң-даа мурнакчы дуржулгазын үргүлчү өөренип турар. Эш Пилипчук оларның дуржулгазын бодунун автомашиназынга билдилии-биле ажыглап, мурнакчы дуржулганы үр чылдагы практиктиг ажылы-биле холбаштырып турар. Ол чоокта чаа ЗИС-150 деп марканың чаа машиназын алган. Техниктиг чурум өзугаар баштайгы 2000 километрни ол улуг дүргедээшкин чокка эртип, түс-түс агрегаттарны хынаарынга эки көргүзүглерни чедип алган. Чаартыкчы-чолаачы автомашинаны камныг эдилээринге деңшилгелиг чаа-чаа саналдарны киирип, оон ажыктыын бодунун практикалы-биле бадыткаан.

ЗИС-150 деп автомашинаның моторунун кызыгаарлакчы чиириин 1000 километрни эрткен соонда уштур ужурлуг. Ынчалза-даа дуржулгалыг чолаачы моторнун үзээшкинин үргүлчү-хынап турган ол чиириги ийи муң километрни эрткен ужулган.

Моторну техниктиг инструкция өзугаар 2 муң километр болгаш-ла үзээр ужурлуг, ынчаарга эш Пилипчук бирги үзээшкинни 500 километр, ийи дугаарын —700, үш дугаарын — 800 километр эрткенде чорудуп, оон-биле кады дамчыдыкчы хааржактың болгаш соңгу көвүрүгүнүң үзээшкинин чаарты солун турар. Моторну аназда ажыглап турар бензинбиле керосинниң орнунга дизель одалгазы-биле чуп турар. Автомашинаның эрги үзээшкинин чүгле шуут солаан соонда ол кызыгаарлакчы чиириги ужулган болгаш автомашина долу күжү-биле ажылдап эгелээн.

Автомашинаны камныг эдилээринге болгаш оон черге чораан үрели бээрин магадылаарынга автомашинаны оруккa чоруурунга белеткээри улуг рольдуг деп чүвени мурнакчы чолаачының дуржулгазы ажыл-херек кырынга бадыткаан. Чүлээ чоруурунун мурнунда эш Пилипчук автомашинаны хынап, моторда дамчыдыкчы хааржакта болгаш соңгу көвүрүгде үзээшкинни хынап, а бир эвес үзээшкин хоомай хире болза норма өзугаар үзеп ап турар. Үзээшкинни шимчедикчини үр доктаадып тургускан соонда, кажан масло соой бергенде хынаар.

Мотор ажылдап, оон изии 50—60 градус чедерге тормозты, башкарылга системазын машина турда база маннап чорда хынаар, а оон соонда маслонун базыышкының болгаш резин дугуйнун дыңзыг, коштаан көөр. Чоруур мурнунда автомашинаның даштыкы байдалын ыяк кылдыр хынаваш, а оон соонда ону механика хынадып ап турар. Чүк сөөртүүде ол баранны машинага эки чүдүрериниге улуг кичээнгейни салып турар, чүге дээрге багай чүдүртүнген чүк үрелир азы машинаның хааржаан сандан үндүрер. Орукка чораан машинаны оруктун байдалындан хамаарыштыр чорудар. Машинаны хенертен тормозтап болбас, ол чорук резин дугуйларның элендизин узадыр болгаш рессорларның, ыларгыя башкы рессорларның эдилээр хуусаазын узадыр.

Орукка чораан арганыг-ла болза довурак-доозундан чайлаарының чугулазын ол сүмелеп турар, чүге дээрге маннап орган машина соонга чоок чоруурга оон довураа соонда чораан машинаның шимчээр кезектериниче кирип, оларның элендизин дүргедедир. Моторну хөлүн эртир азы куруг черге база ажылдадып болбас. Кадыр кудургай бадарда азы өскээр үнерде ол автомашинаны доктааткан тормоз системазын хынап алыр, а ол үеде моторнун изии 70 градустан ашпас ужурлуг.

Автомашинаның резин дугуйн камныг эдилээринче ол онза кичээнгейни салып турар. Багай оруктарга дүргедевезин болгаш ээр черлерге тормозтавазын ораадажып турар. Нефти аймаа дөгүлген черге турбайн, машина таяр черни чайлап чоруур. 5—7 муң километрни эрткеш машинаның резин дугуйнун даштыкы каъдын солуй суп турар. Резин дугуйларны мыкдыг янзы эдилээр чорук оон элендизин дыка узадыр.

Эш Пилипчук чүвээ чораан машиналының кандыг бир кезээ үрели бээрге ону блокнотка демдеглеп ап чоруур. Гаражка келгеш машиназын дораан-на хынап эгелээр, чүге дээрге ырак черге чораан машинаның бүгү агрегаттары чылыг, үзүүк болур болгаш тус-тус кезектериниң хозай берген азы масло дөктүр черин билип алыры белен болур. Автомашинаны мындыг янзы арга-биле бичии-даа үрелиишкин чокка эдилээри кывар чүүлүг камныг чарыгдаарынга улуг ужур-дузалыг. Моторнун бир дески ажылдаары бензинни шын чарыгдаарын хандырар.

Мону чедип алырда мотор оожум хөдедип турда бензин дамчыдар хоолайдан бензин дөктүрүн болдурбас, карбюраторну өй шаанда таарыштырып алыр болгаш автомашина-биле аар-саар чорук кылбас ужурлуг. Бензинни камнаарынга автомашинаны шын башкарары, оруктун байдалын барымдаалаары, дөвүнчүк черлерни чөп ажыглаары онза чугула деп ол чугаалап турар.

Автомашинаның септелгелериниң аразын узадырда оон кезектерин чөп ажыглаары чугула деп дуржулгалыг чолаачы чугаалап турар. Ынчангаш ол быжыглалга материалдарга эрги эрилдерни болгаш эрил бөрттерин ажыглап турар. Чижээ, 19 миллиметр хемчээлдиг эрилдин дижи үрели бээрге ол ону октавайн, а токарь цехинге бергеш 17 миллиметр хемчээлдиг эрил кылдыр эде кылдырып ап турар. Рессорнун кырында каъды сына бээрге ону дарган черинге рессорнун адаккы каъдынга таарыштыр эде кылдырып алыр. Мындыг янзы арга-биле ол эрги кезектерни чаа машинага ажыглап тургаш оон чаа артык кезектерин камнап ап, оларның элендизин дыка узадып турар.

Эш Пилипчук автомашинаның бирги болгаш ийиги септелгезинге улуг кичээнгейни салып турар. Септелге чоруп турда ол боду-биле киржип, септелгенің шынарын хайгаарап турар. Мынчангаш ол бодунун автомашиназының байдалын кончуг эки билип ап турар.

Хоочун чолаачы болунун мурнакчы дуржулгазын коллективтиг чолаачыларынга дамчыдып, эки дуржулганың коллективтин бүгү кежигүннериниң чедишкини болурунга үргүлчү сагыш салып турар. Эш Пилипчук төп автобазаның транспортчулары-биле кады партияның XX съездизинге чедишкиниг ужуражыр дээш съезди мурнунун күш-ажылчы эдилээнге киргеш, күжеишкиниг ажылдап турар.

К. ТУГАРЖИК.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының X сессиязы

Пленарлыг хурал

НЬЮ-ЙОРК. Декабрь 16-да Кол Ассамблея чепсегленишкинни дүжүреринің дугайында болгаш улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун улам ыцай кошкадырының хемчегларының дугайында айтырыгның талазы-ойле Политиктиг комитеттің илеткелин чугаалашкан. Ассамблеяга: АКШ-тың, Англияның, Францияның база Канаданың киргени болгаш Политиктиг комитеттің чүүлдүг деп көргени резолюцияны; ол резолюцияга совет чазалгалар; Сирияның резолюция төлевилелин киргген. 1955 чылдың август 29-та эгелээн ажылын үргүлчүлээр кылдыр бодунуң адаккы комитедин катап чыылдырарын КНО-нуң чепсегленишкин дүжүрер талазы-биле комиссиязының болгаш оон адаккы комитединиң составын калбартыр дугайында база оларның составынче Индияны болгаш Польшаны киирер дугайында эллээн хөй төлээлерниң саналдарын совет төлээ деткээн.

Хүндүскү хуралга чугаалажышкын үргүлчүлээн. Перунуң, Польшаның болгаш Индияның төлээлекчилери чүве чугааланнар.

Перунуң төлээзи Белаунде АКШ-тың туружун деткээн. Польшаның төлээлекчизи Берецкийниң онзалап демдеглээни болза, Политиктиг комитеттің сүмелээн резолюциязы Кол Ассамблеяның IX сессиязынга хүлээп алдынган чепсегленишкин дүжүреринің талазы-биле резолюцияга демейлээрге аткаар улуг базым болур. Индий төлээлерниң баштыцы К. Менон оон төлээлери Политиктиг комитеттің резолюциязы дээш бадылаар деп чугаалаан. Ыпчалза-даа оон-биле чергелештир ол резолюцияны ол чидин-биле шүгүмчүлээн болгаш Индия ол дээш бадылаарда ында киргген болгаш чепсегленишкинни дүжүреринің база атомнуг чепсекти хоругдаарының эргежок чугулазын, ниити-даа хевирге бол, айтыр турар чүгле чазалгалар дээш бадылаар деп чүвени сагындырган. Оон чурту — атомнуг чепсекти кандыгдаа байдалдарда ажыглаарынга улур деп чүвени Индияның төлээлекчизи база катап онзалап демдеглээн. Сирияның төлээзиниң саналдаан резолюция төлевилелин ол дыка деткээн.

Ассамблея Политиктиг комитеттің сүмелээн резолюциязын хүлээп алган. Ол резолюция бир-тээ Кол Ассамблеяны болгаш КНО-нуң чепсегленишкин дүжүрер талазы-биле комиссиязын кол сорулгадан — чепсегленишкинни дүжүреринің, атомнуг чепсекти хоругдаарының болгаш улустар аразының ажыктыг контролюн тургузарының дугуруштунган программазын ажылдап кылырындан чайладып турар чүве болганда, ССРЭ-нин, УССР-нин, БССР-нин, Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның болгаш Румынияның төлээлери аңаа удур бадылаанныр.

Совет чазалгаларны тус-тузунда аңгылап бадылап турда 9-тан 16 чедир төлээлер, оон иштинде УССР-нин, БССР-нин, Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның, Румынияның, Югославияның, Индияның, Индонезияның, Бирманың, Сирияның, Египеттің төлээлери деткип турган.

Оон соонда Ассамблея Сирияның резолюция төлевилелин бадылаашкынга киирбес деп америк саналдарны хүлээп алган. Ол саналдарга удур 18 төлээлер бадылаан болгаш 7 төлээлер дадагалзаан.

Оон соонда бадылаашкыннарның канчаар эртип турганынга хамаарыштыр Швецияның, АКШ-тың болгаш ССРЭ-нин төлээлери чүве чугаалааннар.

Совет Эвилелиниң төлээлекчизи В. В. Кузнецовтуң медеглээни болза, чепсегленишкинни болгаш чепсектиг күштерни дыка кызырарынче, атомнуг чепсекти хоругдаарынче болгаш ындыг хоругдаашкынга база чепсек дүжүрүшкүнүнге улустар аразының шыңгыы контролюн тургузарынче угланган соңгаарладып болбас хемчегларни сонуургалдыг күрүнелер ап чоруткан турар деп чүвеге бызыг бүрелин Совет Эвилелиниң төлээлери илергейлеп турар.

Оон соонда Ассамблея тежээл-хайгаарал талазы-биле чөвүлелдің бир кежигүнүн соңгуурунче шилчээн. Тежээл-хайгаарап турар девискээрлиг Италия КНО-нуң Уставын ёзугаар тежээл-хайгаарал талазы-биле чөвүлелдің чаягаар-ла кежигүнү болу берген. Оон-биле кады Ассамблея совет төлээлер оон-биле холбаштыр резолюцияның контроль болгаш инспекция методтарын сайзырангайжыдарынга хамаарышкан черни;

«Янзы-бүрү чуттарда амгы үеде чорутунуп турар, чепсегленишкин дүжүреринің талазы-биле хүлээлгелерни күрүнелерниң күүседип турарын контрольдаарының аргаларын өөренип көөрү болза, чепсегленишкин дүжүреринің айтырыын таарыштырар чорукту чиигедир сорулгалыг болур ужурлуг деп санавышаан» деп редакциялап бижиирин саналдап турар.

КНО-нуң чепсегленишкин дүжүрер талазы-биле комиссиязының болгаш оон адаккы комитединиң составын калбартыр дугайында база оларның составынче Индияны болгаш Польшаны киирер дугайында эллээн хөй төлээлерниң саналдарын совет төлээ деткээн.

Хүндүскү хуралга чугаалажышкын үргүлчүлээн. Перунуң, Польшаның болгаш Индияның төлээлекчилери чүве чугаалааннар.

Перунуң төлээзи Белаунде АКШ-тың туружун деткээн. Польшаның төлээлекчизи Берецкийниң онзалап демдеглээни болза, Политиктиг комитеттің сүмелээн резолюциязы Кол Ассамблеяның IX сессиязынга хүлээп алдынган чепсегленишкин дүжүреринің талазы-биле резолюцияга демейлээрге аткаар улуг базым болур. Индий төлээлерниң баштыцы К. Менон оон төлээлери Политиктиг комитеттің резолюциязы дээш бадылаар деп чугаалаан. Ыпчалза-даа оон-биле чергелештир ол резолюцияны ол чидин-биле шүгүмчүлээн болгаш Индия ол дээш бадылаарда ында киргген болгаш чепсегленишкинни дүжүреринің база атомнуг чепсекти хоругдаарының эргежок чугулазын, ниити-даа хевирге бол, айтыр турар чүгле чазалгалар дээш бадылаар деп чүвени сагындырган. Оон чурту — атомнуг чепсекти кандыгдаа байдалдарда ажыглаарынга улур деп чүвени Индияның төлээлекчизи база катап онзалап демдеглээн. Сирияның төлээзиниң саналдаан резолюция төлевилелин ол дыка деткээн.

Ассамблея Политиктиг комитеттің сүмелээн резолюциязын хүлээп алган. Ол резолюция бир-тээ Кол Ассамблеяны болгаш КНО-нуң чепсегленишкин дүжүрер талазы-биле комиссиязын кол сорулгадан — чепсегленишкинни дүжүреринің, атомнуг чепсекти хоругдаарының болгаш улустар аразының ажыктыг контролюн тургузарының дугуруштунган программазын ажылдап кылырындан чайладып турар чүве болганда, ССРЭ-нин, УССР-нин, БССР-нин, Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның болгаш Румынияның төлээлери аңаа удур бадылаанныр.

Совет чазалгаларны тус-тузунда аңгылап бадылап турда 9-тан 16 чедир төлээлер, оон иштинде УССР-нин, БССР-нин, Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның, Румынияның, Югославияның, Индияның, Индонезияның, Бирманың, Сирияның, Египеттің төлээлери деткип турган.

Оон соонда Ассамблея Сирияның резолюция төлевилелин бадылаашкынга киирбес деп америк саналдарны хүлээп алган. Ол саналдарга удур 18 төлээлер бадылаан болгаш 7 төлээлер дадагалзаан.

Оон соонда бадылаашкыннарның канчаар эртип турганынга хамаарыштыр Швецияның, АКШ-тың болгаш ССРЭ-нин төлээлери чүве чугаалааннар.

Совет Эвилелиниң төлээлекчизи В. В. Кузнецовтуң медеглээни болза, чепсегленишкинни болгаш чепсектиг күштерни дыка кызырарынче, атомнуг чепсекти хоругдаарынче болгаш ындыг хоругдаашкынга база чепсек дүжүрүшкүнүнге улустар аразының шыңгыы контролюн тургузарынче угланган соңгаарладып болбас хемчегларни сонуургалдыг күрүнелер ап чоруткан турар деп чүвеге бызыг бүрелин Совет Эвилелиниң төлээлери илергейлеп турар.

Оон соонда Ассамблея тежээл-хайгаарал талазы-биле чөвүлелдің бир кежигүнүн соңгуурунче шилчээн. Тежээл-хайгаарап турар девискээрлиг Италия КНО-нуң Уставын ёзугаар тежээл-хайгаарал талазы-биле чөвүлелдің чаягаар-ла кежигүнү болу берген. Оон-биле кады Ассамблея чөвүлелге тежээп-хайгаарап турар девискээри чок бир чуртту соңгуп алырын дааскан. Чөвүлелдің чаа кежигүнү кылдыр Бирма соңгутурган.

Ассамблеяның пленарлыг хуралынга оон комитеттериниң киирип келген эллээн хөй илеткелдерин болгаш резолюцияларны база бадылаан. Оон соонда Ассамблея 1955 саң-хөө чылында немелде бюджет дөзевилелдерин чүүлдүг деп көрген. Ассамблея 1956 саң-хөө чылында бюджет-биле кады саң-хөө айтырыгларының талазы-биле өске-даа саналдарны база чүүлдүг деп көрген.

Совет төлээлер 1956 чылдагы бюджет саналдарынга олар дендии улуг болгаш боттарын шынзыктырбас деп көргеш дадагалзаан.

Хүн чурумунуң сөөлгү айтырыынын— Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүн соңгуур дугайында айтырыгның талазы-биле Ассамблея болза, бадылаашкыннарның түңнелдери чаңгыс-даа кандидатурага чогуур негетинер хөй нуруунуң бербээн төлээде, кандыг-даа шиитпир чедип ап шыдаваан.

Ассамблеяның дараазындагы хуралы декабрь 19-та болган.

СЕССИЯНЫҢ ХАГДЫНГАНЫ

НЬЮ-ЙОРК, декабрь 20. Бөгүн КНО-нуң Кол Ассамблеязының X сессиязы болунуң ажылын дооскан.

Ассамблеяның даргазы Маса (Чили) хуралды ажытпышаан, декабрь 31-де хостатырар Турцияның орнунга Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүнүң соңгулдаларының талазы-биле бадылаашкынның 36 эгелээшкини эгелээн дугайын чарлаан. Бадылаашкынның түңнелинде 43 бадылаашкыннар-биле Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге Югославия соңгутурган, Филиппиннер 11 бадылаашкыннарны алган. Бир бадылаашкын Финляндия дээш, бирзи — Швеция дээш бердинген, 13 төлээлер дадагалзаан, 1 бюллетеньни күш чок деп саналаан. Чүге дээрге бадылаашкындан дадагалзаан төлээлерни соңгулдага киришээн деп саналарга үштүң ийизи болур хөй нуруу болза, 36 бадылаашкыннар болур.

Бадылаашкын доозулган соонда Кол Ассамблеяның Даргазы 1956 болгаш 1957 чылдарда Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң кежигүнүнге Югославияны соңгаан дугайын чарлаан.

Оон соонда эллээн каш төлээлерниң баштыцнары доңчу медеглелдер кылып чүве чугаалааннар. Эрткен сессия төөгүлүг ужур-дузалыг болуп турар, чүге дээрге сессия 16 күрүнелерге КНО-же хаалганы ажыткан деп Экваторнуң төлээлекчизи Х. Трухилье медеглээн.

Измаилдың төлээлекчизиниң чугаазының соонда Францияның төлээзи Альфан КНО-га колониалдыг янзы-бүрү айтырыгларны чугаалашканын барымдалааш, овазырымчалыг болгаш хынамчалыг болурунче организацияны кыйтырып турган. КНО-га Японияны киирип албаан дугайында Англияның төлээлекчизи Диксон хомудаанын илереткен. Организацияның чаа кежигүнерин көөрүнге өөрүп тур мен деп ол база-ла медеглээн.

Бельгияның, Люксембургтуң, Голландияның, Данияның, Исландияның болгаш Норвегияның өмүнээзинден чүве чугаалаан Чаа Зеландияның төлээлекчизи Мунро Ассамблея чаа кежигүннер киирип алырының проблемазын шиитпирлээнин база демдеглээн.

КНО-га чаа киирип алган Цейлоннуң төлээлекчизи Р. Гуневардене күрүнелер аразынга тайбың кожа-хелбээ турарынче болгаш кайы-кайызын хүндүлежиринче кыйгырып чүве чугаалаан. «Организацияга чаа кежигүннер немешкени КНО-ну улам-на төлээлекчи делегей организациязын кылып турар» деп ол медеглээн. Гуневардене Цейлоннуң Премьер-Министри Коталавалдың чагаазын номчуп дыннаткан.

Японияны КНО-га киирбээни-биле холбаштыр АКШ-тың төлээлекчизи Лодж хараадаашкынын илереткен. Чепсегленишкин дүжүреринің дугайында айтырыг талазы-биле Кол Ассамблеяның үндүрген резолюциязын, база ол ышкаш Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге соңгуушкун дугайында айтырыгны чөпшээрежилгелиг шиитпирлээнин ол мактаан.

Египеттің төлээлекчизи Лютфи бүгү араб төлээлерниң болгаш Грециянның өмүнээзинден чүве чугаалавышаан, КНО-га 16 чаа кежигүннерни киирип алганы болза, КНО-нуң «чугула шиитпири» деп тайылбырлаан.

Кол Ассамблеяның X сессиязы улустар аразының дүшкүүрлүг байдалының чавырлып турар үезинде чыылган деп ССРЭ-ниң төлээлериниң баштыңы В. В. Кузнецов демдеглээн. КНО-га чаа кежигүннер киирип алыр дугайында айтырыгны шиитпирлээни улустар аразының кады ажылдажылгазының хереэнге болгаш КНО-ну быжыглаарынга үнелиг салыышкын болуру чугаажок. Чепсегленишкин дүжүреринің болгаш атомнуг база водородтуг чепсекти хоругдаарының айтырыгларын шиитпирлээринге кандыг-даа чаа базымкарны Кол Ассамблея ап чоруттаан деп ССРЭ-ниң төлээлекчизи ол-ла үеде демдеглээн. Бо айтырыг талазы-биле Ассамблеяның хүлээп алган резолюциязында Чепсегленишкин дүжүрерин боттандырарының талазы-биле хемчеглер чок болуп турар деп ол чугаалаан. Совет Эвилели болза, чепсегленишкин дүжүреринің совет программазы-биле төлевилетинген чаагай сеткилдиг сорулгаларны чедип алыры дээш бодунуң демиселин уламчылаар апаар деп совет төлээ чугаалаан. Кижи төрелгеген дайынның каргыжындан адырылган турар ужурлуг.

КНО-га Кыдаттың төлээлгезинин чугула айтырыы амга чедир шиитпирлетинмээнин совет төлээлериниң баштыны айыткан. Эллээн каш чылдың дургузунда, КНО-га Кыдат Улус Республиканың дүрүм ёзугаар эргелериниң дугайында чугула айтырыг шиитпирлетинмээн деп ол айыткан. КНО-нуң ат-алдарын баксырадып турар ындыг чорук-биле канчап-даа эптежип болбас херек. Чүгле Кол Ассамблеяга эвес, харын Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге дүрүм ёзугаар бодунуң эргезин эжелээр кыдат улустуң эргезин хүлээген турар ужурлуг.

Перунуң төлээлекчизиниң чугаазының соонда Югославияның төлээзи Матес сөс алган. КНО-га чаа кежигүннер хүлээп алганы КНО-нуң бодунуң турун келгениниң ийги он чылынга кирген үезинде эки демдеглээшкин болуп турар. Югославияны Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге соңгааның хамаарыштыр Матестиң медеглээни: «Соңгулдалар болза таарымчалыг байдалдың үезинде болгаш географтыг хуваалдага үндезилээш боттаныр ужурлуг дээрзинге кезээде быжыы-биле идегеп турган бис».

Югославияны соңгууру дээш бадылаан төлээлерге Матес байыр чедирген. «Ындыг болза-даа, бо узамыккан бадылаашкын таарымчалыг эвес турган байдалга доозулганын чажырып шыдавас бис» деп ол чугаалаан.

Венгр Улус Республиканың төлээлекчизи элчин Кароль Сарка оон чазаа КНО-нуң Уставында көрдүнген хүлээлгелерни күүседир деп шагда-ла хүлээлгени алган деп медеглээн. КНО-га 16 күрүнелерни киирип алыр дугайында шиитпир болза, «бистиң улустар аразының организациязынга бүгү делегей характерин киирип турар бурунгаар улуг базым болуп турар» деп ол чугаалаан.

Испанияның, Камбоджаның болгаш Италияның төлээлериниң чугааларының соонда Польша Улус Республиканың төлээлекчизи М. Намковский сөс алган. Моол Арат Республиканы болгаш Японияны КНО-га киирбейн барганынга хараадаашкынын илереткен болгаш бо ийи чуттарны КНО-га киирип алыр апаар идегелин ол илереткен.

Ооң соонда Лаостуң, Чехословакияның, Индияның төлээлери болгаш Кол Ассамблеяның X сессиязының даргазы Маса чөвүлелге тежээп-хайгаарап турар девискээри чок бир чуртту соңгуп алырын дааскан. Чөвүлелдің чаа кежигүнү кылдыр Бирма соңгутурган.

Ассамблеяның пленарлыг хуралынга оон комитеттериниң киирип келген эллээн хөй илеткелдерин болгаш резолюцияларны база бадылаан. Оон соонда Ассамблея 1955 саң-хөө чылында немелде бюджет дөзевилелдерин чүүлдүг деп көрген. Ассамблея 1956 саң-хөө чылында бюджет-биле кады саң-хөө айтырыгларының талазы-биле өске-даа саналдарны база чүүлдүг деп көрген.

Совет төлээлер 1956 чылдагы бюджет саналдарынга олар дендии улуг болгаш боттарын шынзыктырбас деп көргеш дадагалзаан.

Хүн чурумунуң сөөлгү айтырыынын— Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүн соңгуур дугайында айтырыгның талазы-биле Ассамблея болза, бадылаашкыннарның түңнелдери чаңгыс-даа кандидатурага чогуур негетинер хөй нуруунуң бербээн төлээде, кандыг-даа шиитпир чедип ап шыдаваан.

Ассамблеяның дараазындагы хуралы декабрь 19-та болган.

СЕССИЯНЫҢ ХАГДЫНГАНЫ

НЬЮ-ЙОРК, декабрь 20. Бөгүн КНО-нуң Кол Ассамблеязының X сессиязы болунуң ажылын дооскан.

Ассамблеяның даргазы Маса (Чили) хуралды ажытпышаан, декабрь 31-де хостатырар Турцияның орнунга Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүнүң соңгулдаларының талазы-биле бадылаашкынның 36 эгелээшкини эгелээн дугайын чарлаан. Бадылаашкынның түңнелинде 43 бадылаашкыннар-биле Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге Югославия соңгутурган, Филиппиннер 11 бадылаашкыннарны алган. Бир бадылаашкын Финляндия дээш, бирзи — Швеция дээш бердинген, 13 төлээлер дадагалзаан, 1 бюллетеньни күш чок деп саналаан. Чүге дээрге бадылаашкындан дадагалзаан төлээлерни соңгулдага киришээн деп саналарга үштүң ийизи болур хөй нуруу болза, 36 бадылаашкыннар болур.

Бадылаашкын доозулган соонда Кол Ассамблеяның Даргазы 1956 болгаш 1957 чылдарда Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң кежигүнүнге Югославияны соңгаан дугайын чарлаан.

Оон соонда эллээн каш төлээлерниң баштыцнары доңчу медеглелдер кылып чүве чугаалааннар. Эрткен сессия төөгүлүг ужур-дузалыг болуп турар, чүге дээрге сессия 16 күрүнелерге КНО-же хаалганы ажыткан деп Экваторнуң төлээлекчизи Х. Трухилье медеглээн.

Измаилдың төлээлекчизиниң чугаазының соонда Францияның төлээзи Альфан КНО-га колониалдыг янзы-бүрү айтырыгларны чугаалашканын барымдалааш, овазырымчалыг болгаш хынамчалыг болурунче организацияны кыйтырып турган. КНО-га Японияны киирип албаан дугайында Англияның төлээлекчизи Диксон хомудаанын илереткен. Организацияның чаа кежигүнерин көөрүнге өөрүп тур мен деп ол база-ла медеглээн.

Бельгияның, Люксембургтуң, Голландияның, Данияның, Исландияның болгаш Норвегияның өмүнээзинден чүве чугаалаан Чаа Зеландияның төлээлекчизи Мунро Ассамблея чаа кежигүннер киирип алырының проблемазын шиитпирлээнин база демдеглээн.

КНО-га чаа киирип алган Цейлоннуң төлээлекчизи Р. Гуневардене күрүнелер аразынга тайбың кожа-хелбээ турарынче болгаш кайы-кайызын хүндүлежиринче кыйгырып чүве чугаалаан. «Организацияга чаа кежигүннер немешкени КНО-ну улам-на төлээлекчи делегей организациязын кылып турар» деп ол медеглээн. Гуневардене Цейлоннуң Премьер-Министри Коталавалдың чагаазын номчуп дыннаткан.

Японияны КНО-га киирбээни-биле холбаштыр АКШ-тың төлээлекчизи Лодж хараадаашкынын илереткен. Чепсегленишкин дүжүреринің дугайында айтырыг талазы-биле Кол Ассамблеяның үндүрген резолюциязын, база ол ышкаш Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге соңгуушкун дугайында айтырыгны чөпшээрежилгелиг шиитпирлээнин ол мактаан.

Египеттің төлээлекчизи Лютфи бүгү араб төлээлерниң болгаш Грециянның өмүнээзинден чүве чугаалавышаан, КНО-га 16 чаа кежигүннерни киирип алганы болза, КНО-нуң «чугула шиитпири» деп тайылбырлаан.

Кол Ассамблеяның X сессиязы улустар аразының дүшкүүрлүг байдалының чавырлып турар үезинде чыылган деп ССРЭ-ниң төлээлериниң баштыңы В. В. Кузнецов демдеглээн. КНО-га чаа кежигүннер киирип алыр дугайында айтырыгны шиитпирлээни улустар аразының кады ажылдажылгазының хереэнге болгаш КНО-ну быжыглаарынга үнелиг салыышкын болуру чугаажок. Чепсегленишкин дүжүреринің болгаш атомнуг база водородтуг чепсекти хоругдаарының айтырыгларын шиитпирлээринге кандыг-даа чаа базымкарны Кол Ассамблея ап чоруттаан деп ССРЭ-ниң төлээлекчизи ол-ла үеде демдеглээн. Бо айтырыг талазы-биле Ассамблеяның хүлээп алган резолюциязында Чепсегленишкин дүжүрерин боттандырарының талазы-биле хемчеглер чок болуп турар деп ол чугаалаан. Совет Эвилели болза, чепсегленишкин дүжүреринің совет программазы-биле төлевилетинген чаагай сеткилдиг сорулгаларны чедип алыры дээш бодунуң демиселин уламчылаар апаар деп совет төлээ чугаалаан. Кижи төрелгеген дайынның каргыжындан адырылган турар ужурлуг.

КНО-га Кыдаттың төлээлгезинин чугула айтырыы амга чедир шиитпирлетинмээнин совет төлээлериниң баштыны айыткан. Эллээн каш чылдың дургузунда, КНО-га Кыдат Улус Республиканың дүрүм ёзугаар эргелериниң дугайында чугула айтырыг шиитпирлетинмээн деп ол айыткан. КНО-нуң ат-алдарын баксырадып турар ындыг чорук-биле канчап-даа эптежип болбас херек. Чүгле Кол Ассамблеяга эвес, харын Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге дүрүм ёзугаар бодунуң эргезин эжелээр кыдат улустуң эргезин хүлээген турар ужурлуг.

Перунуң төлээлекчизиниң чугаазының соонда Югославияның төлээзи Матес сөс алган. КНО-га чаа кежигүннер хүлээп алганы КНО-нуң бодунуң турун келгениниң ийги он чылынга кирген үезинде эки демдеглээшкин болуп турар. Югославияны Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге соңгааның хамаарыштыр Матестиң медеглээни: «Соңгулдалар болза таарымчалыг байдалдың үезинде болгаш географтыг хуваалдага үндезилээш боттаныр ужурлуг дээрзинге кезээде быжыы-биле идегеп турган бис».

Югославияны соңгууру дээш бадылаан төлээлерге Матес байыр чедирген. «Ындыг болза-даа, бо узамыккан бадылаашкын таарымчалыг эвес турган байдалга доозулганын чажырып шыдавас бис» деп ол чугаалаан.

Венгр Улус Республиканың төлээлекчизи элчин Кароль Сарка оон чазаа КНО-нуң Уставында көрдүнген хүлээлгелерни күүседир деп шагда-ла хүлээлгени алган деп медеглээн. КНО-га 16 күрүнелерни киирип алыр дугайында шиитпир болза, «бистиң улустар аразының организациязынга бүгү делегей характерин киирип турар бурунгаар улуг базым болуп турар» деп ол чугаалаан.

Испанияның, Камбоджаның болгаш Италияның төлээлериниң чугааларының соонда Польша Улус Республиканың төлээлекчизи М. Намковский сөс алган. Моол Арат Республиканы болгаш Японияны КНО-га киирбейн барганынга хараадаашкынын илереткен болгаш бо ийи чуттарны КНО-га киирип алыр апаар идегелин ол илереткен.

Ооң соонда Лаостуң, Чехословакияның, Индияның төлээлери болгаш Кол Ассамблеяның X сессиязының даргазы Маса чөвүлелге тежээп-хайгаарап турар девискээри чок бир чуртту соңгуп алырын дааскан. Чөвүлелдің чаа кежигүнү кылдыр Бирма соңгутурган.

Ассамблеяның пленарлыг хуралынга оон комитеттериниң киирип келген эллээн хөй илеткелдерин болгаш резолюцияларны база бадылаан. Оон соонда Ассамблея 1955 саң-хөө чылында немелде бюджет дөзевилелдерин чүүлдүг деп көрген. Ассамблея 1956 саң-хөө чылында бюджет-биле кады саң-хөө айтырыгларының талазы-биле өске-даа саналдарны база чүүлдүг деп көрген.

Совет төлээлер 1956 чылдагы бюджет саналдарынга олар дендии улуг болгаш боттарын шынзыктырбас деп көргеш дадагалзаан.

Хүн чурумунуң сөөлгү айтырыынын— Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүн соңгуур дугайында айтырыгның талазы-биле Ассамблея болза, бадылаашкыннарның түңнелдери чаңгыс-даа кандидатурага чогуур негетинер хөй нуруунуң бербээн төлээде, кандыг-даа шиитпир чедип ап шыдаваан.

Ассамблеяның дараазындагы хуралы декабрь 19-та болган.

СЕССИЯНЫҢ ХАГДЫНГАНЫ

НЬЮ-ЙОРК, декабрь 20. Бөгүн КНО-нуң Кол Ассамблеязының X сессиязы болунуң ажылын дооскан.

Ассамблеяның даргазы Маса (Чили) хуралды ажытпышаан, декабрь 31-де хостатырар Турцияның орнунга Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң доктаамал эвес кежигүнүнүң соңгулдаларының талазы-биле бадылаашкынның 36 эгелээшкини эгелээн дугайын чарлаан. Бадылаашкынның түңнелинде 43 бадылаашкыннар-биле Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге Югославия соңгутурган, Филиппиннер 11 бадылаашкыннарны алган. Бир бадылаашкын Финляндия дээш, бирзи — Швеция дээш бердинген, 13 төлээлер дадагалзаан, 1 бюллетеньни күш чок деп саналаан. Чүге дээрге бадылаашкындан дадагалзаан төлээлерни соңгулдага киришээн деп саналарга үштүң ийизи болур хөй нуруу болза, 36 бадылаашкыннар болур.

Бадылаашкын доозулган соонда Кол Ассамблеяның Даргазы 1956 болгаш 1957 чылдарда Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң кежигүнүнүң